

Sosyal, kültürel, teknolojik ve ekonomik alanda meydana gelen gelişmeler ve yüzyılın yeni değerleri karşısında Avrupa Birliğine giden bu süreçte hukuk ve adalet reformu kaçınılmaz olmuş, başta temel kanunlarımız olmak üzere tüm mevzuatımızın Avrupa Birliğine uyumunun sağlanması zorunlu hale gelmiş, bu konudaki değişiklik çalışmaları sürat ve kararlılıkla sürdürülerek büyük ölçüde tamamlanmıştır. Bu kapsamlı değişiklikler karşısında Bakanlığımızca çeşitli tarihlerde çıkarılan genelgelerin büyük bir kısmının güncelliğini yitirdiği, aynı konuda onlarca genelge olduğu, zaman zaman bu genelgelere ulaşmakta dahi zorluk çekildiği ve bunların beklenen faydayı sağlamaktan giderek uzaklaştığı bilinmektedir. Bu durumun yargı hizmetini doğrudan sunan, ağır iş yükü altında büyük bir özveri ile çalışan hakim ve Cumhuriyet savcılarımız ile diğer yargı personeline ek yük getirdiği bilinen bir gerçektir. Bu gerçekler dikkate alınarak Bakanlığımız tarafından çeşitli tarihlerde çıkarılan genelgelerin güncelliğini sağlamak, uygulama kabiliyetini kaybedenleri ayıklamak, benzer konuları düzenleyen genelgeleri birleştirmek, aykırılıkları gidermek, dilini sadeleştirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla bugüne kadar yayımlanan tüm genelgelerin yürürlükten kaldırılarak güncelleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu itibarla, Bakanlığımız tarafından daha önce yayımlanan tüm genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yayımlanacak olan genelgelerin tüm camiaya yararlı olması temennisiyle, bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını rica ederim.

Alacaklı tarafından genel haciz yolu ile başlatılan ilamsız icra takibinde borçlu şirketin ödeme emri tebliğ işleminin usulsüz olduğunu ileri sürerek tebliğ tarihinin öğrenme tarihi olarak düzeltilmesi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin kabulüne karar verildiği görülmüştür. Tebligat Kanununa göre, hükmi şahıslara tebligat yetkili müessillerine bunlar birden fazla ise yalnız birine yapılır. Tebliğ yapılacak bu kişiler herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde işyerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde oldukları takdirde, tebliğ orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır. Tebliğ tarihi itibarıyla yürürlükte olan Tebligat Yönetmeliğinde ise, tüzel kişi adına tebligatı kabul edecek kişi herhangi bir sebeple mutad iş saatlerinde bulunmadığı veya o sırada evrakı bizzat alamayacak durumda olduğu takdirde tebliğin, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılacağı, kendisine tebliğ yapılacak memur veya müstahdemle tüzel kişinin o yerdeki teşkilatı veya personeli içinde vazife itibarıyla tüzel kişinin yetkilisinden sonra gelen kimse veya evrak müdürü gibi esasen bu kabil işlerle vazifelenirilmiş biri olması lazım geldiği, bunların da bulunmadığı tebliğ mazbatasında tespit edilmek şartıyla, o yerdeki diğer memur veya müstahdemlerinden birine yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Somut olayda, borçlu şirkete yapılan ödeme emri tebliğine ilişkin belgenin incelenmesinde, tebligat sırasında işyeri yetkilisi, müdürü, amiri bulunmadığından ödeme emrinin daimi çalışan ve evrak memuru olduğunu beyan eden şahıs imzasına tebliğ edildiği, yetkilinin ve ondan sonra gelen evrak almaya yetkili kişilerin bulunup bulunmadığı tespit edildikten sonra bu hususun tebliğ evrakına şerh edildiği görülmüş olup, tebliğ yapılan kişinin şirket çalışanı olmadığı iddia edilmediğine göre, ödeme emrinin usulüne uygun şekilde tebliğ edildiği anlaşılmaktadır.

Devlet düzeninin korunması ile ilgili suç teşkil eden olayların bildirilmesi, örgütlü suçlar ve suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanmasının önlenmesi hakkında yürütülen soruşturmalar konusunda bilgi verilmesi hususu Bakanlığımızın beş ve altı sayılı genelgeleri ile tüm teşkilata duyurulmuştu. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklikler, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda getirilen düzenlemeler ve anılan genelgeler ekindeki formlarla talep edilen bilgilerin bundan böyle UYAP bilişim sistemi üzerinden daha sağlıklı alınacağına anlaşılmaması karşısında, beş ve altı sayılı Genelgelerin birleştirilerek güncellenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Ülkemizde zaman zaman meydana gelen, kamu düzeni ve güvenliğini sarsan, demokratik rejimi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden ve yurt düzeyinde can ve mal güvenliğini, eğitim ve öğrenim özgürlüğünü tehlikeye sokan terör ve şiddet eylemleri karşısında, demokratik hukuk devleti kuralları içinde etkili bir şekilde mücadele edilmesi, bu suçların soruşturmalarının ivedilikle yapılması ve gerekli görüldüğü takdirde kamu davası açılması büyük önem taşımaktadır. Organize suçlarla etkin şekilde mücadele bir taraftan halkımızın yaşam kalitesini, huzur ve güvenliğini artırırken, diğer taraftan toplumsal adalet anlayışını ve toplumun devlete olan güvenini arttıracaktır. Suç örgütleri, gerçek

hedefleri olan haksız menfaati elde edebilmek için, toplum içinde kanun dışı ticareti teşkilatlandırarak insan ticareti yapmak, uyuşturucu madde trafiğini yönlendirmek ve kaçakçılığını yapmak, silah ve tarihi eser kaçakçılığı yapmak, çek senet tahsil etmek, kara para aklamak, zorla borç senedi imzalatmak, bir kısım kamu görevlilerini de örgüt içerisine alarak ortakları haline getirmek, dolandırıcılık ve rüşvet gibi suçlar işlemektedirler.

Borçlu, diğer fesih sebepleri yanında ihaleye fesat karıştırıldığını da iddia ederek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurmuş, mahkemece ihale salonuna teminat yatırarak katılan kişiler dışında kimsenin alınmadığı, ihalede aleniyet ilkesine uyulmadığı kabul edilerek yapılan ihalenin feshine karar verildiği anlaşılmıştır. İhalenin amacına ulaşmasını, malın gerçek değerinde satılmasını, ihalenin sağlıklı ve normal şartlarda yapılmasını engelleyici, dürüstlük kuralları ile bağdaşmayan davranışlarda bulunulması ve ihaleye katılıma engel olunması ihaleye fesat niteliğindedir. İhaleye katılmak isteyenlerin teminat yatırması zorunlu olup, teminat yatırmayanların ihale mahallinde ihalenin sağlıklı şekilde yürütülmesini engelleyecek tavırda bulunmaları halinde icra müdürü gerekli tedbirleri ve önlemleri alabilir. Somut olayda icra müdür yardımcısının ihalenin sağlıklı şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla teminat yatırmayanları ihale salonu dışına çıkarmasında engel bir durum yoktur. Kaldı ki tanık olarak beyanına başvuru polis memurlarının ifadelerine göre ihale yapılan yerin kapısının açık olduğu anlaşılmıştır. O halde mahkemece, borçlunun şikayet dilekçesinde ihaleye fesat sebebi olarak ileri sürdüğü vakıalara ilişkin hususlar ile diğer fesih nedenleri ile ilgili değerlendirme yapılarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, şikayet dilekçesinde ileri sürülmeyen aleniyet ilkesi ihlal edildiği gerekçesiyle ihalenin feshine karar verilmesi isabetsizdir. Bu itibarla, temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle bozulmasına, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren on gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, oybirliği ile karar verildi.

Suçta ve cezada kanunilik ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmaması dolayısıyla, bazı tanımlar tasarı metninden çıkarılmıştır. Tekerrüre ilişkin olarak sistem değişikliği yapıldığı için aynı türden suç tanımı ve ayrıca, tanımlanmasına gerek görülmemesi nedeniyle cebir ve şiddet tanımı metinden çıkarılmıştır. Kişinin vatandaşlığının belirlenmesinde Türk Vatandaşlığı Kanununun esas alınacağını belirten tanım, ceza uygulaması itibarıyla önemli olan hususu belirlemektedir. Böylece suçu işlediği sırada Türk vatandaşı iken sonradan uyruğunu değiştiren kişi suçun unsuru veya kovuşturma koşulu bakımından Türk sayılacağı gibi, suçu işlediği sırada Türk uyruğuna girmiş olan kişi de Türk vatandaşı sayılacaktır. Çifte uyruğu olanlar da, Türk vatandaşı sayılacaklardır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümleri göz önünde bulundurularak, çocuk deyiminden henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan kişilerin anlaşılması gerektiğine dair bir tanıma yer verilmiştir. Önceki Türk Ceza Kanunundaki memur tanımının doğurduğu sakıncaları aynen devam ettirecek nitelikte olan tanım, tasarı metninden çıkarılarak; memur kavramını da kapsayan kamu görevlisi tanımına yer verilmiştir. Yapılan yeni tanıma göre, kişinin kamu görevlisi sayılması için aranacak tek ölçüt, gördüğü işin bir kamusal faaliyet olmasıdır. Bilindiği üzere, kamusal faaliyet, anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan bir siyasal kararlar, bir hizmetin kamu adına yürütülmesidir. Bu faaliyetin yürütülmesine katılan kişilerin maaş, ücret veya sair bir maddî karşılık alıp almamalarının, bu işi sürekli, süreli veya geçici olarak yapmalarının bir önemi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, örneğin mesleklerinin icrası bağlamında avukat veya noterin kamu görevlisi olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Keza kişi, bilirkişilik, tercümanlık ve tanıklık faaliyetinin icrası kapsamında bir kamu görevlisidir. Askerlik görevi yapan kişiler de kamu görevlisidirler. Bu bakımdan örneğin bir suç olayına müdahil olan, bir tutuklu veya hükümlünün naklini gerçekleştiren jandarma subay veya erleri de, kamu görevlisidirler. Buna karşılık, kamusal bir faaliyetin yürütülmesinin ihaleye dayalı olarak özel hukuk kişilerince üstlenilmesi durumunda, bu kişilerin kamu görevlisi sayılmayacağı açıktır.

Avukat büroları ve konutlarında mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak yapılabilen aramaların, Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro başkanı veya vekili sıfatıyla görevlendireceği bir avukatın katılımının sağlanması suretiyle gerçekleştirilmesi, İhbari nitelikteki incelemelerde, hakkında ihzari inceleme yapılan avukatın adı, soyadı, kayıtlı bulunduğu baro ve sicil numarası, tebligata yarar açık adresi ile müştekilerin açık adreslerinin düzenlenecek fezlekedede belirtilmesi, Avukatın şikayet konusu olayla ilgili vekaletnamesinin onaylı örneğinin soruşturma evrakına eklenmesi, Hakkında inceleme yapılan kişinin, avukat, stajyer, dava takipçisi veya dava vekili olup olmadığının ilgili barodan sorulmak suretiyle açıklığa kavuşturulması ile ilgili avukatın isnat edilen eylemin yapıldığı tarihte hangi baroya kayıtlı olduğu ve sicil numarasının tespit edilmesi, Kamu kurumlarında görev yapan avukatlar hakkında yapılmış herhangi bir kanuni işlem bulunup bulunmadığı ile ilgili kurumdan alınacak cevabın inceleme evrakına eklenmesi, Bakanlık tarafından soruşturma izni verilmeden önce ilgili avukatın savunmasının alınmaması, ancak kendi isteğiyle açıklama yapmak veya dosyaya yazılı belge sunmak istediği takdirde, ihzari mahiyetteki incelemeye esas olmak üzere beyanda bulunan sıfatıyla açıklamalarının tutanağa kaydedilmesi ve ibraz ettiği belgelerin alınması, İhbar veya şikayetin Cumhuriyet başsavcılığına yapılması durumunda başsavcılık tarafından doğrudan inceleme yapılması, bu konuda Bakanlıktan izin talep edilmemesi, inceleme sonunda düzenlenecek fezlekeli evrakın Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesi gerekmektedir.

Borçlu, alacaklı tarafından aleyhine başlatılan kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yasal süre içerisinde icra mahkemesine başvurarak, senette geçen nakden ibaresinin kendi elinden çıkmadığını, senedin teminat senedi olduğunu, kambiyo vasfında olmadığını ileri sürerek icra takibinin iptalini talep etmiştir. Mahkemece takip dayanağı olan bononun arkasında yazılı olan kayıt nedeni ile bononun şarta bağlanmış olduğu ve alacağın tahsilinin yargılamayı gerektirdiği gerekçesiyle borca itirazın kabulü ile icra takibinin iptaline karar verilmiştir. Bütün mücerret alacaklarda olduğu gibi kambiyo senedi alacağı da kural olarak uygun bir asıl borç ilişkisine, bir illi ilişkiye dayanır. Bir kambiyo senedi düzenleyip veren ve bu senedi alan herkes, bütün hukuki işlemlerin yapılmasına temel teşkil eden bir gayeye ulaşmak istemektedir. Kambiyo senedi düzenlenmesi dolayısıyla ortaya çıkan ilişki kambiyo ilişkisi ismiyle anılmaktadır. Kambiyo senedi vermek suretiyle borç altına giren borçlu kambiyo taahhüdünde bulunmuş olur. Kambiyo ilişkisinin altında esas itibarıyla bir asıl temel borç ilişkisi vardır. Kambiyo senedinden kaynaklanan talebin geçerliliği, temel ilişkiden kaynaklanan talebin ve bununla ilgili olarak taraflar arasında varılmış amaca ilişkin mutabakatın geçerliliğinden tamamen bağımsızdır. Kambiyo senedinden doğan talep hakkına kambiyo hukuku, temel talebe ise bu talebin ait olduğu hukuk kuralları uygulanır.

Kast, kişi ile işlediği suçun maddi unsurları arasındaki psikolojik bağı ifade etmektedir. Suçun kanuni tanımındaki maddi unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi, kastın varlığı için zorunludur. Suç tanımında yer almakla birlikte, fiilin ifade ettiği haksızlık üzerinde etkili olmayan koşulların gerçekleştiğinin bilinip bilinmemesi, kastın varlığı açısından önem taşımamaktadır. Örneğin objektif cezalandırılabilme koşulunun arandığı suçlarda bu koşulun veya şahsi cezasızlık sebebinin fail tarafından bilinmesi gerekmez. Madde metninde doğrudan kasttan ayrı olarak olası kast da tanımlanmıştır. Olası kast durumunda suçun kanuni tanımında yer alan unsurlardan birinin somut olayda gerçekleşebileceği öngörülmesine rağmen, kişi fiili işlemektedir. Diğer bir deyişle, fail unsurların meydana gelmesini kabullenmektedir. Mevzuatımıza giren yeni bir kavram olan olası kastla ilgili uygulamadan bazı örnekler vermek yararlı olacaktır. Yolda seyreden bir otobüs sürücüsü, trafik lambasının kendisine kırmızı yanmasına rağmen, kavşakta durmadan geçmek isterken kendilerine yeşil ışık yanan kavşaktan geçmekte olan yayalara çarpar ve bunlardan bir veya birkaçının ölümüne veya yaralanmasına neden olur. Trafik lambası kendisine kırmızı yanan sürücü, yaya geçidinden her an birilerinin geçtiğini görmüş olmasına rağmen kavşakta durmamış ve yoluna devam etmiştir. Bu durumda otobüs sürücüsü, meydana gelen ölüm veya yaralama neticelerinin gerçekleşebileceğini öngörerek, bunları kabullenmiştir. Düğün evinde törene katılanların tabancaları ile odanın tavanına doğru ardı ardına ateş ettikleri sırada, bir kişinin aldığı alkolün de etkisi ile elinin seyrini kaybetmesi sonucu, yere paralel olarak yaptığı

atışlardan bir tanesinden çıkan kurşun, törene katılanlardan birinin alınına isabet ederek ölümüne neden olur. Bu örnek olayda kişi yaptığı atışlardan çıkan kurşunların orada bulunan herhangi birine isabet edebileceğini öngörmüş; fakat, buna rağmen silahıyla atışa devam etmiştir. Burada da fail silahıyla ateş ederken ortaya çıkacak yaralama veya ölüm neticelerini kabullenmiştir. Verilen bu örneklerde kişinin olası kastla hareket ettiğinin kabulü gerekir. Suçun olası kastla işlenmesi durumunda temel cezada indirim yapılması öngörülmüştür. Kasten işlenebilen suçlar, ilke olarak hem doğrudan hem de olası kastla işlenebilir. Ancak, kanundaki tanımında bilerek ifadesine yer verilmiş olan suçlar sadece doğrudan kastla işlenebilir. Örneğin iftira suçunda, failin suçsuz olduğunu bilerek kişiye suç isnat etmesi gerektiğinden, bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir.

Avukatların görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları ile kişisel suçları nedeniyle haklarında yapılan inceleme ve soruşturmalarda, hatalar yapıldığı, yakınmalara sebebiyet verildiği ve evrakın usulüne uygun olarak düzenlenmediği Bakanlığımıza intikal eden bilgilerden anlaşılacakla, bazı hususların teşkilata duyurulmasında yarar görülmüştür. Bilindiği üzere, Avukatlık Kanununda avukatlar hakkında özel soruşturma şekli benimsenmiş ve yapılacak olan soruşturma usulleri düzenlenmiştir. Anılan Kanuna göre Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir. Yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder. Avukatların görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında soruşturma, Adalet Bakanlığının vereceği izin üzerine, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Avukat yazıhaneleri ve konutları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır cezayı gerektiren suçüstü halleri dışında avukatın üzeri aranamaz. Yapılan soruşturmaya ait dosya Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne tevdi olunur. İnceleme sonunda kovuşturma yapılması gerekli görüldüğü takdirde dosya, suçun işlendiği yer ağır ceza mahkemesine en yakın bulunan ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcılığına gönderilir. Cumhuriyet savcısı beş gün içinde iddianamesini düzenleyerek dosyayı son soruşturmanın açılmasına veya soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verilmek üzere ağır ceza mahkemesine gönderir. İddianamenin bir örneği, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca, hakkında kovuşturma yapılan avukata tebliğ olunur. Bu tebliğ üzerine avukat, kanunda yazılı süre içinde bazı delillerin toplanmasını ister veya kabule değer bir istemde bulunursa nazara alınır, gerekirse soruşturma başkan tarafından derinleştirilir.

Takip talebinde istenen faiz oranının cinsinin belirtilmesi ya da istenen faiz oranının o tarihte uygulanan yasal veya ticari faiz oranlarından birine denk gelmesi durumunda o cins faiz oranının istendiğinin kabulü gerekeceğinden ödeme emrine yasal sürede itiraz edilmemiş olsa bile faizin istenen faiz türüne göre ve değişen oranlarda hesaplanması gerekir. Ancak, takipte talep edilen ve itiraz edilmeyerek kesinleşen işleyecek faizin türünün gösterilmemesi ve oranının yasal ya da ticari faiz oranlarından birine denk gelmemesi halinde aynı sonuca varılamaz. Bu durumda, itiraz edilmeyerek kesinleşen oran üzerinden faizin hesaplanması gerekir. Somut olayda takip talebinde yürütülmesi istenen işleyecek faiz oranının, avans faiz oranına denk geldiği, bu durumda talep edilen faiz oranı, belirtilen faiz oranlarına uygun olduğundan alacaklının da, takipten sonrası için avans faiz oranının uygulanmasını istediği sonucuna varılabilir. Dolayısıyla, takip tarihinden sonraki dönem için işlemiş faizin belirlenmesinde değişen oranlarda avans faiz oranlarına göre hesaplama yapılması gereklidir. O halde mahkemece, yukarıda belirtilen kurallar göz önünde bulundurularak konusunda uzman ehil bir bilirkişiye dosya tevdi edilerek, Yargıtay denetimine elverişli rapor alınmak suretiyle, icra müdürlüğüne yaptırılan hesaplamanın doğruluğu da denetlenerek, yanlış olduğunun belirlenmesi halinde İcra ve İflas Kanununun ilgili maddesi gereğince hesap tablosunun düzeltilmesine karar verilmesi gerekirken, uyuşmazlığa çözüm getirmeyecek şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

Maddede ceza sorumluluğunu azaltan bir neden olarak haksız tahrik hali düzenlenmiştir. Haksız tahrikin ana koşulu, yapılan haksız hareketin fail üzerinde bir hiddet veya şiddetli elem meydana getirmesi ve suçun işlendiği anda failin bu durumda bu etki altında bulunması olduğundan, madde söz konusu psikolojik halleri belirtecek biçimde kaleme alınmıştır. Gazap, aslında hiddetlenmeyi ifade eder; şedit bir elem deyimi psikolojik bakımdan aslında hareketsizliğe, pasifliğe yöneltici bir ruh hali ise de, burada söz konusu olan hiddete yönelten bir elemdir. Bu itibarla sadece hiddet sözcüğünün kullanılması bu hali de kapsar idi. Ancak uygulamada duraksamalara neden olmamak için metinde her iki sözcüğün kullanılması uygun sayılmıştır. Hiddet veya şiddetli elemin haksız bir fiil sonucu ortaya çıkması gerekir. Maddeye bu ibarenin eklenmesinin amacı, ülkemizde özellikle töre veya namus cinayeti olarak adlandırılan akraba içi öldürme suçlarında haksız tahrik indiriminin yanlış biçimde uygulanmasının önüne geçmektir. Maddedeki düzenleme nedeniyle bir suçun mağduruna yönelik olarak gerçekleştirilen fiiller dolayısıyla fail haksız tahrik indiriminden yararlanamayacaktır. Örneğin cinsel saldırıya maruz kalmış kadına karşı babanın veya erkek kardeşin işlediği öldürme fiilinde, haksız tahrike dayalı olarak ceza indirimi yapılamayacaktır. Maddedeki haksız fiil terimi, bir davranışın hukuk düzenince tasvip edilmediği anlamına gelmektedir. Ancak böyle bir haksız fiili yapan kişiye karşı yönelik fiilin varlığı durumunda maddenin uygulanması söz konusu olabilecektir. Bu düzenlemede ayrıca önceki Türk Ceza Kanununda yer alan adi ve ağır tahrik ayırımı kaldırılmıştır. Tahrik halinde verilecek ceza bakımından aşağı ve yukarı sınırlar kabul edilmek suretiyle olayın özelliğine göre uygulamada takdir olanağı tanınması amaçlanmıştır. Hakim tahrikin ağırlık derecesine göre yapılacak indirimi saptayabilecektir. Ancak bu indirimin yapılabilmesi için haksız fiilin bir hiddet veya şiddetli elem etkisi doğurabilecek ağırlıkta olması gerekir. Bu nedenle böyle bir etkiyi meydana getirebilecek ağırlıkta olmayan haksız fiiller bakımından hükmün uygulanması söz konusu olmayacaktır.

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulur. Taksirli suçun kanuni tanımında belirlenen netice birden fazla kişinin karşılıklı olarak işledikleri taksirli fiiller sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Örneğin bir trafik kazasında sürücü ile yaya veya her iki sürücü de taksirle hareket etmiş olabilir. Bu gibi durumlarda neticenin oluşumu açısından her kişinin taksirli fiili dolayısıyla kusurluluğu bir diğerinden bağımsız olarak belirlenmelidir. Aynı şekilde birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir ameliyatın ölüm veya sakatlıkla sonuçlanması durumunda, ameliyata katılan kişiler müştereken hareket etmektedirler. Ancak tıbbın gereklerine aykırılık dolayısıyla ölüm veya sakatlıkla sonuçlanan bu ameliyatta işlenen taksirli suçun işlenişi açısından suça iştirak kuralları uygulanamaz. Kanunun suça iştirake ilişkin hükümleri, kasten işlenen suçlarda suçun işlenişine iştirak eden kişilerin sorumluluk statülerini belirlemektedir. Birden fazla kişinin katılımıyla yapılan ameliyat sırasında meydana gelen ölüm veya sakatlık neticeleri bakımından her bir kişinin sorumluluğu kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle belirlenmelidir. Bu tespitte diğer kişilerin kusurlu olup olmadığı hususu dikkate alınmaz. Maddenin üçüncü fıkrasında, bilinçli taksirin tanımı verilmiştir. Bilinçli taksiri basit taksirden ayıran özellik, fiilin neticesinin failce fiilen öngörülmüş ve fakat istenmemiş olmasıdır. Bilinçli taksir halinde hükmedilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılacaktır. Böylece bilinçli taksir, iş kazalarını, trafikte meydana gelen taksirli suçları önlemek bakımından caydırıcı etki yapacak ve suçların önlenmesinde yarar sağlayacaktır. Örneğin ülkemizde özellikle kırsal bölgelerde rastlandığı üzere, taksirli suçlarda failin meydana gelen netice itibarıyla bizzat kendisinin ve aile bireylerinin ağır derecede mağduriyete uğradıkları görülmektedir. Söz gelimi, köylü kadınların gündelik uğraşları ve hayat zorlukları itibarıyla, sayısı çok kere üç dörtten fazlasına varan küçük çocuklarına gerekli dikkati ve itina gösterememeleri sonucu, çocukların yaralandıkları veya öldükleri görülmektedir. Aynı şekilde meydana gelen trafik kazalarında da benzer olaylara rastlanmaktadır. Bu gibi hallerde ananın taksirli suçtan dolayı kovuşturılmaya uğraması ve cezaya mahkum edilmesi, esasen suçtan dolayı evladını kaybetmesi sonucu uğradığı sıkıntıyı şiddetlendirmekle kalmamakta, ayrıca, ailenin tümüyle ağır derecede mağduriyete düşmesine neden olmaktadır.

Alacaklı tarafından bonoya dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan takipte, icra kefilî icra mahkemesine başvurarak, asıl borçlu olan oğlunun hapisten kurtulacağı vaadiyle kendisine icra kefaleti, icra emri tebligatı, emekli maaşının haczedilmesine ilişkin muvafakat yazısı ve icra emrine itiraz hakkından feragat ettiği hususunda belgeler imzalandığını ileri sürerek tüm bu işlemlerin iptali ile emekli maaşına konulan haczin kaldırılmasını ve yapılan kesintilerin iadesini talep etmiş, mahkemece şikayetin reddine karar verilmiştir. Türk Borçlar Kanununa göre kefalet sözleşmesi, yazılı şekilde yapılmadıkça ve kefilin sorumlu olacağı azami miktar ile kefalet tarihi belirtilmedikçe geçerli olmaz. Kefilin, sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısı ile belirtmesi şarttır. Şikayetçi, icra kefilliğinin iptali isteminde bulunmuş ise de, bu hususun incelenmesinin genel mahkemede yargılamayı gerektirdiği ve dar yetkili icra mahkemesinde dinlenemeyeceği açık olmakla birlikte, somut olayda icra kefalet tutanağında, kefalet tarihinin kefilin kendi el yazısı ile yazılmadığı görülmekte olup, bu haliyle kefalet tutanağının kefaletin şeklini düzenleyen Türk Borçlar Kanunu uyarınca belirtilen şartlarda düzenlenmediği anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, mahkemece, icra emrinin iptaline ve icra emrinin iptaliyle şikayetçi hakkındaki takip kesinleşmemiş olduğundan emekli maaşına konulan haczin de kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Kanun yararına bozma talepleriyle ilgili olarak gönderilen dosyalarda bir kısım aksaklıklar görülmekle birlikte, özellikle Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından hukuka aykırılık halinin bulunup bulunmadığına ilişkin gerekçeli görüşün dosyaya eklenmediği, dağınık ve kapsamlı dosyaların dizi pusulasına bağlanmaksızın, eksiklikleri varsa giderilmeden ve üst yazıya bağlanmadan derkenar havale ile ağır ceza Cumhuriyet başsavcılıkları da aracı kılınmaksızın Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderildiği ve gereksiz yazışmalara sebebiyet verilerek işin sonuçlanmasının gecikmesine sebebiyet verildiği gözlenmektedir. Bilindiği üzere, kanun yararına bozma Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenmiş olup, hakim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümlere karşı başvurulana olağanüstü bir kanun yoludur. Bu olağanüstü kanun yolu ile kanunların eşit biçimde uygulanması, Yargıtay denetiminden geçmeden kesinleşen kararlardaki hukuka aykırılıkların giderilmesi, Yargıtayın kanunları yorumlayarak içtihat birliğini oluşturmak görevini yerine getirmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Yargıtayın yerleşmiş içtihatlarında da vurgulandığı gibi, bu amacın gerçekleştirilmesi için kanun yararına bozmada ortaya konan hukuka aykırılığın ciddi boyutlara varması gerekir. Keza bir içtihadı birleştirme kararında da belirtildiği üzere, uygulamadaki hatalardan başka esas ve hükme etkili olan usul hatalarından dolayı da kanun yararına bozma yoluna gidilebilecektir. Ancak olağanüstü ve istisnai olma özelliğinden dolayı kanun yararına bozma yoluna başvurulabilmesi için, mahkemelerin asıl ceza davasını çözmeye devam etmesinin artık imkansız hale gelmiş olması ve kanuna aykırılığın ortadan kaldırılabilmesi için kanun yararına bozma yolundan başka imkan bulunmamasının gerekli olduğu da muhakkaktır.

Elinde ilam olan bir alacaklı ilamlı icraya ilişkin birçok avantajı var iken neden ilamsız icrayı tercih eder. Burada ilk akla gelen ilamlı icra takiplerinde uygulanan İcra ve İflas Kanunu uyarınca borçlunun icranın geri bırakılması kararı alarak takibi durdurmasını bertaraf etmek olabilir. Bir diğer neden de, ilamın bozulması halinde takibin durmasının ve sonrasında alacağın olmadığı ya da daha az olduğunun ilamla belirlenmesi halinde icranın iadesinin yolunu kapatmak olarak düşünülebilir. İcra ve İflas Kanununda hüküm bulunmayan hallerde bu kanuna aykırı düşmediği ölçüde genel nitelikte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin icra takipleri hakkında da uygulanması gerekir. Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre taraflar, dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadırlar. Buna göre elinde ilam olan bir alacaklının ilamlı icra takibi yapmak yerine ilamsız icra takibi yapmasının anılan maddede düzenlenen dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağı muhakkaktır. Şu hale göre alacaklının para borcuna veya teminat verilmesine dair ilama dayalı olarak ilamsız icra takibi yapması en başta İcra ve İflas Kanununun ilgili amir hükmüne aykırılık teşkil edeceği gibi, dürüstlük kuralı ile de bağdaşmayacağından hukuk düzeni tarafından korunamaz. Bu doğrultuda Dairemizin yeni oluşan içtihatları ile ilama dayalı olarak ilamsız icra takibi yapılamayacağı sonucuna varılmıştır. O halde ilama dayalı olarak ilamsız icra takibi yapılamayacağından mahkemece şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi yerine yazılı şekilde şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Disiplin soruşturması dosyalarının, Devlet Memurları Kanununun disiplin başlıklı yedinci bölümü ile Adalet Bakanlığı Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliğindeki usule uygun şekilde hazırlanmadığı, bu cümleden olarak, tüm tanıkların dinlenmediği, delillerin toplanmadığı, suç tarihlerinin tespit edilmediği, yapılan soruşturmalar sırasında zamanaşımı sürelerine uyulmadığı ve ilk derece adli ve idari yargı adalet komisyonlarınca karar alınmaksızın soruşturma raporu ve eklerinin Bakanlığımıza gönderildiği anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere, Devlet Memurları Kanununun disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller kenar başlıklı ilgili maddesinin ikinci fıkrasında, disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir. Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar kenar başlıklı ilgili maddesinde, uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde valiler tarafından verilir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası, amirlerin bu yoldaki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir. Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur. Cezayı kabul veya reddeder. Ret halinde atamaya yetkili amirler onbeş gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler. Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır.

Belirtilen mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlular tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü. Alacaklı tarafından başlatılan kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takiple ilgili olarak borçlular, söz konusu senedin bankayla aralarında açılmış bulunan kredi sözleşmesinden kaynaklandığını, bunun teminatı olarak alacaklı bankaya verildiğini ileri sürerek takibin iptalini talep etmişlerdir. Kanun uyarınca bononun, kayıtsız şartsız muayyen bir bedeli ödeme vaadi unsurunu taşıması zorunludur. Bu niteliği haiz olmayan bono, kambiyo senedi vasfında kabul edilemez. Hukuk Genel Kurulunun ilgili kararlarında da benimsendiği üzere dayanak belgenin hangi ilişkinin teminatı olduğu yazılı belge ile kanıtlanmalıdır. Alacaklı banka vekili tarafından verilen cevap dilekçesinde, taraflar arasında bir kredi sözleşmesinin varlığı kabul edilmiş ise de, söz konusu senedin teminat olarak verildiği ve alacağı istinaden takibe konulduğu belirtilmiştir. Mahkemece, tarafların karşılıklı iddia ve cevapları dikkate alınarak taraflar arasında akdedildiği belirtilen ve itiraz dilekçesinde belirtilen kredi sözleşmeleri getirtilip incelenerek, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi yerine eksik inceleme ile sonuca gidilmesi isabetsizdir. Borçluların temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle bozulmasına, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren on gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, oybirliğiyle karar verildi.

İkinci fıkrada, bir kanun maddesinde hapis cezası ile adli para cezasından birinin hakim takdirine göre seçimlik ceza olarak uygulanabileceği belirtilmiş ve hakim, takdirini kullanarak hapis cezasına hükmetmiş ise artık bu cezayı, maddenin birinci fıkrasını uygulamak suretiyle, adli para cezasına çeviremeyeceği açıklanmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında, kısa süreli hapis cezasının adli para cezası veya diğer seçenek tedbirlerden birine çevrilmesi açısından mahkemenin takdir yetkisinin olmadığı haller belirlenmiştir. Bu hallerde, mahkeme kısa süreli hapis cezasını adli para cezasına veya diğer seçenek tedbirlerden birine çevirecektir. Bunun için kişinin daha önce hapis cezasına mahkum edilmemiş olması ve hükmolunan hapis cezasının otuz günden fazla olmaması gerekir. Keza, daha önce hapis cezasına mahkum edilmemiş olmak koşuluyla, fiili işlediği tarihte on sekiz yaşını doldurmamış veya altmış beş yaşını bitirmiş bulunanların mahkum edildiği bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, birinci fıkrada yazılı seçenek yaptırımlardan birine çevrilir. Dördüncü fıkrada, taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli olsa da fail hakkında birinci fıkranın uygulanabileceği belirtilmiştir. Ancak bu hükmün bilinçli taksir hâlinde uygulanamayacağı açıklanmıştır. Maddenin beşinci fıkrasında, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbire çevrilmesindeki esas amaç göz önünde tutularak, asıl mahkumiyetin artık çevrilen

adli para cezası veya tedbir olduğu belirtilmiş, böylece, gerek cezanın ertelenmesi gerek tekerrür açılarından hürriyeti bağlayıcı cezanın yerine verilmiş olan para cezasına veya tedbire itibar olunması sağlanmıştır. Altıncı fıkrafta, kısa süreli hapis cezası yerine hükmolunan adli para cezasının veya tedbirin gereklerinin yerine getirilmemesinin hukukî sonuçları düzenlenmiştir. Buna göre, hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek yaptırımın gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi halinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhâl infaz edilir. Bu durumda, uygulamada kısa süreli hapis cezası esas alınacaktır. Yedinci fıkrafta ise, hükmolunan tedbire riayet etmek olanaksızlığının meydana çıkması halinde mahkemeye, bunun yerine başka bir tedbire karar vermek yetkisinin tanınması uygun görülmüştür.

İcra mahkemesi, önüne gelen itiraz ve şikayetleri, İcra ve İflas Kanununda düzenlenen özel usul kurallarını uygulayarak takip hukuku bakımından kesin hükme bağladığından, anılan mahkemenin kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımaz. Bu nedenle borca veya imzaya itirazın incelenmesi sırasında sahtelik iddiasına dayalı olarak genel mahkemelerde açılan davaları bekletici mesele yapamayacağı gibi takibin durdurulmasına da karar veremez. Sadece itirazın esası hakkındaki kararına kadar icra takibinin muvakkaten durdurulmasına karar verebilir. İcra mahkemesince takibe konu alacakla ilgili bir karar verilmiş olması, aynı alacak hakkında genel mahkemelerde dava açılmasına engel oluşturmaz. Borçlunun sahtelik nedenine dayalı olarak açtığı menfi tespit davasında mahkemeden alınacak ihtiyati tedbir kararı ile icra takibi durdurulabilir. Sahtelik nedeniyle açılan menfi tespit davası gibi, Cumhuriyet savcılığına aynı nedenle yapılan şikayet ve ceza mahkemesinde açılan dava da kendiliğinden icra takibini durdurmaz ve bekletici mesele yapılamaz. Ancak Cumhuriyet savcılığı veya ceza mahkemesince tedbir kararı verilirse icra takibi durdurulabilir. Takibin kesinleşmesi öncesi veya sonrasında takibe konu senedin sahteliğinin iddia edilmesi, Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili maddesi uyarınca takibin durdurulması sonucunu doğurmaz. Anılan hüküm, genel mahkemelerde açılan davalarla ilgili olarak senedin hiçbir işleme esas alınamayacağını, başka bir anlatımla delil olarak kullanılamayacağını öngörmekte olup, icra takibine etkisi yoktur. Somut olayda borçlunun iddiası borca ve imzaya itiraz niteliğinde olup, icra mahkemesi bu itirazı incelemekle görevlidir. Mahkemece, borçlunun itirazının esasının incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, sahtelik iddiasına dayalı olarak genel mahkemelerden bir karar alınmaya kadar takibe devam edilemeyeceğinden bahisle Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili maddesi uyarınca icra takibinin durdurulması yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Noterlerin görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları nedeniyle haklarında yapılacak olan soruşturmalarla ilgili olarak bazı hususların hatırlatılmasında yarar görülmüştür. Bilindiği üzere Noterlik Kanununun işten el çektirme kenar başlıklı maddesinde, suç teşkil eden fiillerden dolayı haklarında adalet müfettişi, Cumhuriyet savcısı veya ceza mahkemesi tarafından soruşturma veya kovuşturma yapılan noterler, soruşturma ve kovuşturmanın selameti bakımından Adalet Bakanlığı tarafından gerekli görüldüğü takdirde, soruşturma veya kovuşturma kesin bir karar veya hükümle sonuçlanıncaya kadar işten el çektirilirlen. Soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmiş olan noterin, kovuşturma sonunda ilgili Kanunun yedinci maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan biriyle cezalandırılması halinde işten el çektirme, hükmün kesinleşmesine kadar devam eder. Birinci fıkra gereğince soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmemiş olup kovuşturma sonunda ikinci fıkrafta gösterilen bir suçtan hüküm giyen notere, hükmün kesinleşmesi beklenilmeksizin işten el çektirilir. İkinci fıkra hükmü bu halde de uygulanır. Soruşturma şekli kenar başlıklı maddesinde, Adalet Bakanlığı, bir noter hakkında soruşturma yapılmasını gerektiren hallerde, soruşturmayı adalet müfettişlerine veya Cumhuriyet savcılarına yaptırır. Adalet müfettişliği ve Cumhuriyet savcılıklarına herhangi bir şikayet yapılır veya bu merciler, noterin yolsuz bir işleminden haberdar olurlarsa, derhal gerekli soruşturmayı yaparak düzenleyecekleri evrakı Bakanlığa gönderirler. İlgili maddenin üçüncü fıkrası soruşturma halinde de uygulanır.

Anayasamızda da güvence altına alınan ceza sorumluluğunun kişiselliği kuralının gereği olarak sadece gerçek kişiler hakkında ceza yaptırımına hükmedilebilir. Ancak bu ilke, işlenen suç dolayısıyla özel hukuk tüzel kişileri hakkında güvenlik tedbiri niteliğinde yaptırımlara hükmedilmesine engel değildir. Bu nedenle maddede, özel hukuk tüzel kişileri hakkında hükmedilebilecek güvenlik tedbirlerinin tür ve koşulları düzenlenmiştir. Maddede öngörülen ilk güvenlik tedbiri, faaliyet izninin iptalidir. Bunun için ilk koşul özel hukuk tüzel kişisine, belirli bir faaliyette bulunabilmesine ilişkin bir kamu kurumunca verilen bir iznin varlığıdır. İkinci koşul ise, bu iznin sağladığı yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına kasıtlı bir suç işlenmesidir. Dikkat edilmelidir ki, burada söz konusu olan suç, tüzel kişi yararına işlenmiş herhangi bir suç değildir. İşlenen suçla, verilen iznin kullanılması arasında nedensellik bağı olmalıdır. Ayrıca, özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin bu suçun işlenmesine iştirak etmeleri gerekir. Örneğin uyuşturucu veya uyarıcı madde ticaretinden elde edilen gelirlere meşruiyet görüntüsü kazandırmak için bir döviz bürosunun kullanılması halinde, bu döviz bürosunu işleten özel hukuk tüzel kişisinin, döviz bürosu işletmek için aldığı izin iptal edilecektir. Yine, ilaç üretmek için izin alınmış olan bir laboratuvarında uyuşturucu veya uyarıcı madde üretimi yapılması durumunda da, aynı sonuç doğacaktır. Özel hukuk tüzel kişileri bakımından öngörülen ikinci güvenlik tedbiri ise müsadereyi. Buna göre, tüzel kişi yararına işlendiği belirlenen suç bakımından, müsadere hükümlerindeki koşullar da gerçekleşmiş ise, o suçla bağlantılı olan eşya ve maddi çıkarların müsaderesine hükmedilecektir. Bu halde iyi niyetli üçüncü kişilerin hakları korunacaktır. Özel hukuk tüzel kişileri ile ilgili güvenlik tedbirlerinin uygulanmasında, işlenen suç dikkate alındığında, çok ağır sonuçlar doğabilir. Örneğin çok sayıda kişi işsiz kalabilir veya iyi niyetli üçüncü kişiler bakımından telafisi güç kayıplar meydana gelebilir. İşte bu gibi hallerde mahkeme maddedeki orantılılık ilkesine dayanarak bu güvenlik tedbirlerine hükmetmeyebilecektir. Özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerine, her suç bakımından değil, kanunda özel olarak belirtilen hallerde hükmedilebilecektir.

Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili maddesi uyarınca, kanun yararına bozma talebi ile Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilecek olan dosyalarda dikkat edilmesi gereken hususların hatırlatılmasında yarar görülmüştür. Bu itibarla öncelikle karar ve hükümlerin Tebligat Kanununa göre taraflara usulüne uygun şekilde tebliğ edilerek kesinleşip kesinleşmediğinin, özellikle anılan Kanunun ilgili maddeleri uyarınca yapılan tebligatta bu maddelerde aranan şartlara uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi, Hakim ve mahkeme kararlarında hukuka aykırılık bulunması durumunda öncelikle, itiraz ve temyiz kanun yollarına müracaat edilmesi, bu yollar kullanılmadan kararın kesinleşmesi ve kanun yararına bozmada ortaya konan hukuka aykırılığın ciddi boyutlarda bulunduğu tespitinde olağanüstü ve istisnai kanun yolu olan kanun yararına bozma yoluna başvurulması, Ceza Muhakemesi Kanununda, kanun yararına bozma yoluna başvurma yetkisinin, hükümlünün cezasının kaldırılması veya daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiren hallerde özgü olmak üzere, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından resen de kullanılabileceğinin belirtilmiş olması karşısında, başvuru sahiplerinin bu yöndeki taleplerinin merciiince değerlendirilmek üzere dosyanın, Bakanlık aracı kılınmaksızın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, ilgili Cumhuriyet başsavcılığınca bu yola başvurulacak ise Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi, Kovuşturmaya yer olmadığı kararlarına yönelik itiraz üzerine verilen merci kararları, adli sicil kaydının silinmesine ilişkin kararlar ile iddianamenin iadesi gibi kararların kanun yararına bozma kurumu kapsamı dışında kaldığının hatırdan çıkarılmaması, Kanun yararına bozma talebine konu kararı kapsayan dosyanın eksikliklerinin giderilmesi, dağınık ve kapsamlı dosyaların düzene sokulması ile gönderilen tüm dosyaların dizi pusulasına bağlanması gerektiği konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinin düzenlendiği Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak yetkisinin Cumhurbaşkanına ait olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla, konuya ilişkin taleplerin nitelikleri icabı süratle sonuçlandırılması ve evrakın eksiksiz olarak Cumhurbaşkanlığı makamına sunulabilmesi için, hükümlülerin sözü edilen müracaatlarını Adalet Bakanlığına veya doğrudan Cumhuriyet başsavcılığına dilekçe ile yapmaları halinde, hükümlünün tam teşekküllü bir Devlet hastanesi sağlık kuruluna sevk edilerek, sevk yazısında

hükümlüdeki rahatsızlığın Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yazılı sürekli hastalık, sakatlık ve kocama halini teşkil edip etmediği hususunun verilecek sağlık kurulu raporunda açıkça belirtilmesinin istenilmesi, hükümlüye tam teşekküllü bir Devlet hastanesinden sağlık kurulu raporu alındıktan sonra, evvelce verilmiş başka bir rapor varsa bununla birlikte, onaylı nüfus kayıt örneği, kesinleşme şerhini içeren mahkeme kararı ve müddetnamesi de dilekçesine eklenerek bir yazı ile mütalaa alınmak üzere Adli Tıp Kurumunun ilgili ihtisas dairesine gönderilmesi, evrakın tasdikli birer örneğinin Cumhuriyet başsavcılığındaki dosyasında saklanması, Adli Tıp Kurumuna yazılacak yazıda, hükümlüdeki rahatsızlığın Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yazılı sürekli hastalık, sakatlık ve kocama halini teşkil edip etmediği hususunun verilecek raporda açıkça belirtilmesinin istenilmesi, Adli Tıp Kurumundan muayenesi istenmedikçe ve muayene için ayrıca gün alınmadıkça hükümlünün bulunduğu yer ceza infaz kurumundan Adli Tıp Kurumunun bulunduğu yer ceza infaz kurumuna sevk edilmemesi gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında bir başkasını intihara azmettirme, teşvik etme, başkasının intihar kararını kuvvetlendirme ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etme fiilleri, seçimlik hareketli bir suç olarak tanımlanmaktadır. Canlı türü olarak insan, hayatını sürdürme konusunda bir içgüdüye sahiptir. Ancak, algılama yeteneğinin olmaması nedeniyle veya yakalandığı hastalıktan kaynaklanan acının etkisiyle kişide hayatını sona erdirmeye yönelik bir eğilim ortaya çıkabilir ve bunu bir irade açıklamasıyla ortaya koyabilir. Belirtmek gerekir ki, kişinin bu şartlar altında hayatını sona erdirmeye yönündeki iradesinin hukuki geçerliliği söz konusu değildir. Başka bir deyişle, belirtilen durumlarda hukuken muteber bir iradeden söz etmek mümkün değildir. Ahlaken tasvip edilmeyen bir tasarruf olan intihar veya intihara teşebbüs olgusu, bizatihi cezalandırılabilir bir davranış niteliği taşımamaktadır. Buna karşılık, bir başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişinin bu fiilleri cezalandırılabilir niteliktedir. Başlı başına cezalandırılabilir bir fiil olarak intihara yardım, esas itibarıyla icrai davranışla gerçekleştirilebilir. Ancak, intiharı önleme konusunda hukuki yükümlülük altında bulunan kişinin, bir intihar olgusuyla karşı karşıya olmasına rağmen, bu intihar girişimini engellememesi, bu girişim karşısında kayıtsız davranması; intihara ihmali davranışla yardım olarak nitelendirilmek gerekir. Ancak, bunun için, kişinin intiharı önleme konusunda hukuki bir yükümlülüğünün olması gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, intihara teşvik veya yardım suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali düzenlenmiştir. İntihara teşvik veya yardımın cezalandırılabilmesi için, kişinin intihar etmesi şart değildir. Teşvik veya yardım sonucunda intiharın gerçekleşmesi durumunda, söz konusu fıkra göre cezanın artırılması gerekmektedir. Üçüncü fıkrada, başkalarını intihara alenen teşvik edilmesi, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu suçun oluşabilmesi için, belli bir kişinin muhatap alınması gerekmektedir. Aleniyet için aranan temel ölçüt, fiilin, gerçekleştiği koşullar itibarıyla belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olmasıdır. Keza, aleniyetin basın ve yayın yoluyla gerçekleşmesi durumunda artırma oranı ayrıca düzenlenmektedir. Maddenin son fıkrasında, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle, cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacağı kabul edilmiştir. Aslında, bu durumda kasten öldürme suçu, mağdurun kendisinin araç olarak kullanılması suretiyle, yani dolaylı faillik şeklinde işlenmektedir.

Resmi yazışmalarda dikkat edilmesi gereken hususlar Bakanlığımızın ilgili genelgesi ile tüm teşkilata duyurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklikler ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda getirilen düzenlemeler karşısında anılan genelgenin güncellenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başbakanlık, Genelkurmay Başkanlığı, Bakanlığımız ve diğer bakanlıklar ile uluslararası kurum ve kuruluşlarla yapılan yazışmalarda dikkat edilmesi gereken hususların teşkilata duyurulmasının yararlı olacağı kanaatine varılmıştır. Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının hakimlik ve savcılık mesleği kenar başlıklı ilgili maddesi hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır hukmünü düzenlemektedir. Hakimler ve Savcılar Kanununun, gözetim ve denetim hakkı kenar başlıklı beşinci maddesinin birinci fıkrasında, ağır ceza Cumhuriyet başsavcıları, merkezdeki Cumhuriyet

savcıları ile bağılı ilçe Cumhuriyet başsavcıları ve Cumhuriyet savcıları üzerinde, gözetim ve denetim hakkına sahiptir hükmü yer almaktadır. Cumhuriyet savcılarının yargıya ilişkin görevleri kanunlarla belirlenmiş olup, Anayasanın yukarıda sözü edilen maddesinde de ifade edildiği gibi, bu görevleri yanında ayrıca idari görevleri de bulunmaktadır. Ağır ceza Cumhuriyet başsavcılarının sahip oldukları gözetim ve denetim hak ve yetkileri uyarınca, yargı çevresindeki Cumhuriyet savcılarının, idari görevlerini yerine getirmelerini, hizmetin hukuka uygun, düzenli, uyumlu ve işbirliği içinde yürütülmesini sağlamaları gerekmektedir. Bu itibarla, merkez ve bağılı ilçe Cumhuriyet savcılarının Bakanlıkla olan yazışmalarının, aksi istenmedikçe mutlak surette bağılı buldukları ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığı aracı kılınmak suretiyle yapılması ve yazıyı imzalayanın adı, soyadı, unvanı, sicil numarası ve görev yerinin belirtilmesi konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Bir mahkeme kararının gerekçesi, o davaya konu maddi olguların mahkemece nasıl nitelendirildiğini, kurulan hükmün hangi nedenlere ve hukuksal düzenlemelere dayandırıldığını ortaya koyar, kısaca maddi olgular ile hüküm arasındaki mantıksal bağlantıyı gösterir. Tarafların o dava yönünden, hukuk düzenince hangi nedenle haklı veya haksız görüldüklerini anlayıp değerlendirebilmeleri ve Yargıtayın hukuka uygunluk denetimini yapabilmesi için ortada usulüne uygun şekilde oluşturulmuş, hükmün hangi nedenle o içerik ve kapsamda verildiğini ayrıntılarıyla gösteren, ifadeleri özenle seçilmiş ve kuşkuya yer vermeyecek açıklıkta bir gerekçe bölümünün bulunması zorunludur. Hukuk Muhakemeleri Kanununda hukuki dinlenme hakkı düzenlenmiştir. Buna göre davanın taraflarının, yargılama ile ilgili bilgi sahibi olma, açıklama ve ispat hakkı bulunmaktadır. Maddenin gerekçesinde açıklandığı üzere bu hak, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının en önemli unsurudur. Nitekim, Yargıtay içtihadı birleştirme kararının gerekçesinde gerekçenin, ilgili bilgi ve belgelerin isabetle takdir edildiğini gösterir biçimde geçerli ve yasal olması aranmalıdır. Gerekçenin bu niteliği, yasa koyucunun amacına uygun olduğu gibi, kararı aydınlatmak, keyfiliği önlemek ve tarafları tatmin etmek niteliği de tartışma götürmez bir gerçek olduğu şeklindeki açıklama ile de aynı ilkeye vurgu yapılmıştır. Anılan husus kamu düzeni ile ilgili olup, gözetilmesi yasa ile hakime yükletilmiş bir ödevdir. Belirtilen anayasal ve yasal düzenlemeler doğrultusunda, şikayetçiler vekili tarafından ileri sürülen fesih sebeplerinin gerekçesiyle birlikte tek tek tartışılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, fesih nedenleri irdelenmeden ve gerekçelendirilmeden yazılı şekilde şikayetin reddine karar verilmesi isabetsizdir.

Adliyelerde ve duruşma salonlarında düzenin sağlanması konusunda gereken dikkat ve hassasiyetin gösterilmesi gerekirken, bazı adliyelerde ve duruşma salonlarında düzeni bozucu davranışların ve istenmeyen üzücü olayların olduğu, duruşmalar devam ederken kimi zaman telefon konuşması, sigara içilmesi veya benzeri nedenlerle oturumlara ara verildiği, ayrıca yargılama esnasında duruşma salonuna girilerek her türlü sesli ve görüntülü kayıt ve nakil imkanı sağlayan araçların kullanılması sebebiyle, yargılama yapan hakimlerin dikkatlerinin dağıldığı, sanıkların savunmalarını gereği gibi ve serbestçe yapamadıkları, tanıkların da rahat bir şekilde beyanda bulunamadıkları ve davaların taraflarının kendilerini manevi baskı altında hissettikleri, bunun da yargılamanın huzur ve güven içinde yürütülmesini olumsuz yönde etkilediği Bakanlığımıza intikal eden bilgilerden anlaşılmıştır. Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılanma hakkı kenar başlıklı altıncı maddesinin ikinci fıkrasında, bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu kanunen sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır hükmü düzenlenmektedir. Ceza Muhakemesi Kanununa göre, istisnalar saklı kalmak kaydıyla adliye binası içerisinde ve duruşma başladıktan sonra duruşma salonunda her türlü sesli veya görüntülü kayıt veya nakil olanağı sağlayan aletler kullanılamaz. Bu hüküm, adliye binası içerisinde ve dışındaki diğer adli işlemlerin icrasında da uygulanır. Kapalı duruşmada mahkeme, bazı kişilerin hazır bulunmasına izin verebilir. Bu halde adı geçenler, duruşmanın kapalı olmasını gerektiren hususları açıklamamaları bakımından uyarılırlar ve bu husus tutanağa yazılır.

Kişi, gerçekleştirdiği davranışın hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğini etkileyen bir nedenin etkisine bilinci olmaksızın veya iradesi dışında girmiş olabilir. Örneğin, kimyasal madde üretiminin yapıldığı bir tesiste çalışan kişiler, kimyasal maddelerden yayılan kokunun etkisinde

kalarak, geçici bir süre algılama ve irade yeteneğini tümüyle yitirmiş olabilir. Bu gibi durumunda, kusur yeteneğinin olduğundan söz edilemez. Yine yatağında bebeğini emzirdiği sırada uykuya dalan anne, uykudayken bebeğin havasızlıktan dolayı ölümüne neden olabilir. Bu durumda ölüm olayının gerçekleştiği anda anneye izafe edilecek bir fiil bulunmamaktadır. Yani, uyku halinde iken kişi hareket yeteneğini yitirmektedir. Ancak, annenin bu ölüm neticesinden dolayı sorumluluğunu belirlerken, uyku halindeki davranışlarını değil, uykuya geçmeden önceki dönemde gerçekleştirdiği davranışları göz önünde bulundurmamak gerekir. Anne, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak, emzirmek üzere bebeğini yatağına almış ve bu esnada uyuya kalmıştır. Aynı şekilde, hipnotik telkin altına girmiş olan kişinin de bu haldeyken hareket yeteneğinin varlığından söz edilemez. Kişi, alkol veya uyuşturucu madde almak kastıyla hareket etmemesine rağmen, yanlışlıkla bu maddeleri almış olabileceği gibi, alkol veya uyuşturucu madde almaya zorlanmış da olabilir. Gerek bilmeyerek gerek zorla alınan alkol veya uyuşturucu maddenin etkisindeyken işlenen suç açısından kişinin kusur yeteneği bulunmamaktadır. Ancak, belirtmek gerekir ki, geçici bir neden olarak istemeyerek alkol veya uyuşturucu madde alınması dolayısıyla failin taksirinin dahi olmaması gerekir. Kişinin algılama yeteneğini etkileyen sistemik hastalıkları da geçici neden olarak kabul etmek gerekir. Örneğin diyabet, gebelik sonrası ortaya çıkan psikozlar ve üremi gibi hastalıklar, kişinin algılama yeteneğini ortadan kaldırmaktadır. Kişi, önceden kararlaştırdığı suçu işlemeye başlamadan önce, isteyerek alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde alabilir. Keza, kişi herhangi bir suç işlemeyi kastetmediği halde, isteyerek alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde almış ve bu maddelerin etkisinde iken bir suç işlemiş olabilir. Bu durumlarda, işlediği suç açısından kişinin kusur yeteneğinin var olduğu kabul edilir.

Alacaklı tarafından borçlu aleyhinde faturaya dayalı olarak genel haciz yolu ile icra takibine başlandığı, borçlunun yasal sürede yetkiye ve borcun belirtilen bir kısmına itiraz etmesi üzerine takibin durdurulduğu, alacaklının itirazın kaldırılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece itirazın kaldırılmasına ve tazminata karar verildiği görülmektedir. İcra ve İflas Kanunu ilgili maddesi gereğince, talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenit ise, alacaklı itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Somut olayda, alacaklının faturaya dayalı olarak genel haciz yolu ile takip yaptığı anlaşılmaktadır. Fatura yazılı mücerret borç ikrarını içeren belge niteliğinde değildir. Anılan belgeye istinaden itirazın kaldırılması istenemez ise de, borçlu itirazında takip konusu alacağın belirtilen bir kısmını kabul etmiştir. Kabul edilen miktar yönünden alacaklının alacağını İcra ve İflas Kanunu ilgili maddesinde belirtilen belgelerle kanıtlanma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu durumda mahkemece borçlunun itiraz dilekçesinde kabul ettiği miktarla sınırlı olarak itirazın kaldırılması isteminin kabulüne, kabul edilmeyen ve öngörülen belge ile de kanıtlanamayan alacağa yönelik talebin ise reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde istemin tümünden kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

Müşterek faillikte, birlikte suç işleme kararının yanı sıra, fiil üzerinde ortak hakimiyet kurulduğu için, her bir suç ortağı fail statüsündedir. Ortak hakimiyetin kurulup kurulmadığının saptanmasında suç ortaklarının suçun icrasındaki rolleri ve katkılarının taşıdığı önem göz önünde bulundurulur. Bu durumda, fiilin icrası veya sonuçsuz kalması ortak faillerden her birinin elinde bulunmaktadır. Örneğin suç ortaklarından birinin cebir veya tehdit kullanarak mağduru etkisiz hâle getirdiği, diğerinin de üzerindeki para ve sair kıymetli eşyayı aldığı yağma suçunda her iki suç ortağının suçun işlenişine yaptıkları katkı, suçun icrası açısından birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Dolayısıyla, her iki suç ortağı, suçun işlenişinde ortak bir hâkimiyet kurmaktadır. Suç ortaklarının iştirak katkılarının karşılıklı olarak birbirlerini tamamlamadığı durumlarda da müşterek faillik mümkündür. Bazı hallerde failler, her biri suçun kanuni tanımındaki bütün unsurları tek başına gerçekleştirmek üzere, bir anlaşmaya varabilir. Örneğin bir kişiyi öldürmek için aralarında anlaşmış olan beş kişi, amacın gerçekleşme ihtimalini daha da yükseltmek için, aynı anda mağdurun üzerine ateş ederler. Ateşlenen mermilerden bir kısmı mağdura isabet eder, bir kısmı ise etmez. Bu örnek olayda bütün suç ortakları ortak bir suç işleme kararına dayanarak birlikte hareket etmektedirler. Bu beş suç ortağının ateşlediği mermilerden sadece bir tanesinin mağdura isabet edip ölümüne neden olması halinde dahi, tamamlanmış kasten adam öldürme

suçundan dolayı bu kişilerden her biri müşterek fail olarak sorumlu tutulacaktır. Müşterek faillik bakımından zorunlu diğer bir koşul, failler arasında birlikte suç işleme kararının varlığıdır. Belli bir hareketin icrasına ve neticenin meydana gelmesine ilişkin olan birlikte suç işleme kararı, kast kapsamında düşünülmelidir. Suç ortaklarının suçun işlenişine ilişkin kastlarının doğrudan veya olası kast gibi farklılık göstermesinin, müşterek fail olarak sorumlulukları üzerinde bir etkisi yoktur. Bir suçun failine, onun haberi olmaksızın, tek taraflı iradeyle, suçun işlenmesine başlamadan önce veya suçun icrası sırasında yardım edilmesi hâlinde, müşterek fail olarak değil, yardım eden olarak sorumlu tutulmak gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, dolaylı faillik düzenlenmiştir. Kişi suçu bir başkasını araç olarak kullanmak suretiyle gerçekleştirebilir. Bu durumda dolaylı faillik söz konusudur. Dolaylı faillikte, arka plandaki kişi, suçun icrai hareketlerini gerçekleştiren şahsın ve hareketinin üzerinde hakimiyet kurmaktadır ve bu hakimiyet nedeniyle, fail olarak sorumlu tutulmaktadır. Suçun işlenmesinde kusur yeteneği olmayan kişilerin araç olarak kullanılması durumunda, dolaylı faile verilecek olan cezanın bu nedenle artırılması kabul edilmiştir. Zira bu durumda sadece bir suç işlenmemekte, kendisini yönlendirme yeteneği olmayan kişiler istismar da edilmektedir.

Anayasamızda herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip bulunduğunu ve özel teşebbüsler kurmanın serbest olduğu açıklanmıştır. Bu suç tanımı ile söz konusu temel hürriyetin güvence altına alınması amaçlanmıştır. Maddenin birinci fıkrasında, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suç olarak tanımlanmıştır. Suçun oluşması için, bu ihlalin cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla gerçekleştirilmesi gerekir. Bu fıkradaki suçun soruşturma ve kovuşturması şikayete bağlıdır. Maddenin ikinci fıkrasında belirtilen durumlar içinde bulunan kimseleri rızaları ile de olsa, sömürerek insan onuruna aykırı biçimde ve koşullar altında çalıştırmak suç haline getirilmiş ve böylece Devletin Anayasada belirtilen sosyal devlet olmak niteliğini koruyan ve vurgulayan değerlerden çok önemli birisi ceza himayesi altına alınmıştır. İş ve çalışma hürriyetinin kullanılmasında kişilerin insan onuruna uygun koşullar içinde çalıştırılmaları esastır. Demokratik toplum kişilerin çaresizliğinin sömürülmesine dayalı bir serbest piyasa sisteminin uygulanmasıyla, elbette ki, bağdaşmaz. Bu nedenle maddenin ikinci fıkrası kaleme alınmıştır. İkinci fıkrada yer alan suç, kişilerin çalışmalarının sömürülmesini engellemek amacını taşımaktadır. Kimsesiz, çaresiz veya belirli kişilere çeşitli nedenlerle bağımlı kişi, onun bu halinden yararlananlar sömürücü kişiler tarafından insanlık dışı durumları kabule veya bazı koşullara katlanmaya sevk edilebilmektedir. Bu gibi fiilleri önlemek amacı ile maddenin üçüncü fıkrasında, kişileri ikinci fıkrada belirtilen duruma düşürmek üzere tedarik veya sevk veya bir yerden diğer bir yere nakil fiilleri de suç sayılmıştır. Kişileri, ikinci fıkrada belirlenen hale düşürmemek için söz konusu hazırlık hareketlerini cezalandırmak yerindedir. Maddenin dördüncü fıkrasında ayrı bir suç tanımına yer verilmiştir. Söz konusu suçun oluşması için, cebir veya tehdit kullanılarak, işçi veya işverenlerin ücretleri azaltıp çoğaltmaya veya evvelce kabul edilenlerden başka koşullar altında anlaşmalar kabulüne zorlanması ya da bir işin durmasına, sona ermesine veya durmanın devamına neden olunması gerekir.

Hükümlü ve tutuklulara verilecek eğitimin, dış dünyada aynı yaş gruplarına sağlanan eğitimle aynı olması sağlanacak ve öğrenme fırsatlarının alanı olabildiğince geniş tutulacaktır. Ceza infaz kurumlarında eğitim, kişinin sosyal, ekonomik ve kültürel şartlarını akılda tutarak onu bir bütün halinde geliştirmeyi hedefleyecektir. Ceza infaz kurumları sisteminin yönetimine katılanların ve ceza infaz kurumlarını yönetenlerin hepsi eğitimi mümkün olabildiğince daha fazla destekleyecek ve kolaylaştıracaktır. Hükümlü ve tutukluların, eğitimin bütün yönlerine aktif olarak katılmasını teşvik etmek için her türlü çaba gösterilecektir. Ceza infaz kurumları eğitimcilerinin, uygun yetişkin eğitim metotlarını benimsemelerinin sağlanması için geliştirme programları temin edilecektir. Özel zorlukları olan hükümlü ve tutuklulara ve özellikle okuma yazma problemi olanlara özel itina gösterilecektir. Mesleki eğitim, bireyin daha geniş olarak geliştirilmesine olduğu kadar, iş piyasasındaki ihtiyaçlar da dikkate alınarak düzenlenecektir. Hükümlü ve tutuklular haftada en az bir kez, iyi düzenlenmiş bir kütüphaneye gidebilmelidir. Hükümlü ve tutukluların beden eğitimi çalışmaları yapmaları ve spor faaliyetlerine katılmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca yaratıcı ve kültürel faaliyetlere önemli bir rol verilmelidir. Çünkü bu faaliyetler hükümlü ve tutukluların kendilerini ifade etmelerinde ve geliştirmelerinde özel bir potansiyele sahiptir. Sosyal eğitim, topluma geri dönmelerini kolaylaştırmak amacıyla, hükümlü ve tutukluların ceza infaz

kurumlarındaki günlük yaşamını idare etmesini sağlayacak uygulanabilir unsurları içine almalıdır. Hükümlü ve tutukluların ceza ve infaz kurumlarındaki eğitimlerinde yukarıda belirtilen hususlara özen gösterilmesi gerekmektedir.

Şikayetçi, ihale konusu taşınmazda ikinci sırada alacaklı olup, ihaleye teminatsız girme talebinin icra müdürlüğünce yasaya aykırı olarak reddedildiğini belirterek ihalenin feshini talep etmiş, mahkemece ihale bedelinden, hacizde ilk sıradaki alacaklının alacağı ile taşınmazda haczi bulunan diğer alacaklı Sosyal Güvenlik Kurumunun alacağını aldıktan sonra şikayet edene ödenmesi gereken pay ile teminat bedeli arasında oluşan farkın şikayetçiden alınarak ihaleye iştirak etmesine izin verilmesi gerekirken icra müdürlüğünce istemin tümünden reddinin doğru olmadığından bahisle ihalenin feshine karar verildiği görülmüştür. Haciz koydurmuş alacaklı bir kişi ise veya birden fazla kişi olmasına rağmen alacağı ilk sırada ise, bu durumda alacağı, taşınmazın muhammen bedelinin yüzde yirmisi kadar veya ondan fazla olması halinde artırmaya katılabilmek için teminat göstermekle yükümlü değildir. Ancak haciz koydurmuş birden fazla alacaklı varsa ve ihaleye teminatsız girmek isteyen alacaklının alacağı ilk sırada değil ise, teminat göstermekten muaf tutulabilmesi için kendisinden önce gelen alacaklıların alacak bedelinin muhammen bedelden çıkarılması sonucu kalan miktarın muhammen bedelin yüzde yirmisini karşılması veya üzerinde olması ve ayrıca şikayetçinin alacağının da muhammen bedelin yüzde yirmisini karşılması gerekir. Şu halde şikayetçinin ihale tarihi itibarıyla alacağının muhammen bedelin yüzde yirmisinin üzerinde olup olmadığı araştırılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm tesisi isabetsizdir.

Eğitim öğretim çalışmaları ile sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere katılacak hükümlü tutukluların seçimi bağlamında, çalışmalara kimlerin katılabileceği, kime, nasıl, ne zaman ve hangi yolla başvurulabileceği, çalışmalar ve faaliyetlerde uyulması gereken kurallar idare ve gözlem kurulunca belirlenecek talimatname ve onaylanan program sureti ile birlikte tüm koşu ve odalara asılacaktır. Talimatnamede belirlenmiş kurallar çerçevesinde hükümlü ve tutuklu başvuruları, yazılı olarak alınacaktır. Başvurular, ikinci müdür, öğretmen, güvenlik ve gözetim servisinde görev yapan bir infaz ve koruma baş memuru ile eğitim ve öğretim servisinde görevli personelden oluşturulan bir ekip tarafından değerlendirilip katılımcılar belirlenecektir. Güvenlik ve gözetim servisi personeli, hasımlılık gibi güvenlikle ilgili konularda yardımcı olacak, gerekli olduğunda ilgili servislerden görüş alınacaktır. Belirlenen katılımcı listeleri idare ve gözlem kurulunun onayına sunulacaktır. Hükümlü ve tutukluların eğitim öğretim çalışmaları ile sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere çıkarılması bağlamında, idare ve gözlem kurulu tarafından onaylanan katılımcı listeleri, çalışma ve faaliyetlerin tarih ve yeri de belirtilerek, uygulanmak üzere kurum birinci müdürü, ikinci müdürler ile güvenlik ve gözetim servisine gönderilecektir. Kurum birinci müdürü onaylanan programın aksatılmadan yürütülmesinden, eğitimden sorumlu ikinci müdür ortaya çıkabilecek tüm aksaklıkların giderilmesinden ve hükümlü tutukluların çalışma veya faaliyet yerinde, zamanında hazır edilmelerinden sorumlu olacaktır. Diğer ikinci müdürler ile güvenlik ve gözetim servisi personeli, çalışma ve faaliyetlerin aksatılmadan yürütülmesine yardımcı olacaklardır.

Madde metninde, kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin ihlali suç olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu suç, belirli kişiler arasındaki haberleşmenin içeriğinin öğrenilmesiyle işlenmektedir. Kişiler arasındaki haberleşmenin ne suretle yapıldığının suçun oluşumu açısından önemi yoktur. Bu haberleşme, örneğin mektupla, telefonla, telgrafla, elektronik posta yoluyla yapılabilir. Bu suç açısından önemli olan, haberleşmenin belirli kişiler arasında yapılmasıdır. Söz konusu suç, bu haberleşmenin tarafı olmayan kişi işleyebilir. Haberleşmenin gizliliğinin sadece dinlemek veya okumak suretiyle ihlal edilmesi, bu suçun temel şeklini oluşturmaktadır. Ancak, bu gizlilik ihlalinin, haberleşme içeriklerinin, yani konuşulanların veya yazılanların kayda alınması suretiyle yapılması, bu suçun nitelikli şekli olarak tanımlanmıştır. Örneğin telefon konuşmalarının ses kayıt cihazıyla kayda alınması halinde, suçun bu nitelikli hali gerçekleşmektedir. Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin belli bir suça ilişkin soruşturma kapsamında Anayasa ve kanunların belirlediği koşullar çerçevesinde öğrenilmesinin veya kayda alınmasının hukuka uygun olduğu muhakkaktır. Maddenin ikinci fıkrasında, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi, ayrı bir suç olarak

tanımlanmıştır. Haberleşme içerikleri hukuka uygun bir şekilde veya birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi suretiyle öğrenilmiş olabilir. İkinci fıkrada tanımlanan suç, haberleşme içeriklerinin ifşasıyla, yayılmasıyla, yani yetkisiz kişilerce öğrenilmesinin sağlanmasıyla oluşur. Fıkra metninde bu ifşanın hukuka aykırı olması açıkça vurgulanmıştır. Bu bakımdan örneğin kişiler arasındaki telefon konuşmalarına ilişkin kayıtların, savcılık veya mahkemeye verilmesi, duruşmada açık bir şekilde dinlenmesi veya okunması halinde, söz konusu suç oluşmayacaktır. Buna karşılık, henüz soruşturma aşamasında iken, kişiler arasındaki konuşma içeriklerinin, hukuka uygun bir şekilde kayda alınmış olsalar bile, örneğin televizyonlarda veya gazetelerde yayınlanması halinde, bu suç oluşacaktır. Maddenin üçüncü fıkrasında, kişinin kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa etmek suretiyle haberleşmenin gizliliğini ihlal etmesi ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu suçun oluşabilmesi için, ifşanın alenen yapılması gerekir. Bu bakımdan, örneğin kişi kendisine gönderilen mektubu gönderenin bilgisi ve rızası dışında bir başkasına okutması halinde, bu suç oluşmayacaktır. Buna karşılık, mektubun gönderenin bilgisi ve rızası dışında alenen okunması, başkaları tarafından okunmasını temin için bir yere asılması veya basın ve yayın yolu ile yayınlanması halinde, söz konusu suç oluşacaktır. Dördüncü fıkrada, kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması halinde, ikinci veya üçüncü fıkralara göre verilecek cezanın belli oranda artırılması öngörülmüştür.

Soruşturma evresinde izin alınmadan önce yapılan inceleme sonunda toplanan delillerin, soruşturma izni talep edilmesini gerektirecek şekilde suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturması halinde düzenlenecek evrakın, şüpheliye isnat edilen suçun ne şekilde ve hangi sözlerin sarf edilmesi suretiyle işlendiği ile Cumhuriyet savcısının soruşturma izni verilmesi konusundaki gerekçeli düşüncesini de içeren fezleke ekinde ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, aksi durumda inceleme evrakı gönderilmeden kanuni gereğinin mahallinde takdir ve ifa olunması, İzin verilmesi üzerine yürütülen soruşturma sonunda iddianameyle dava açılması veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi halinde evrakın bir örneğinin gönderilmesi, izin verilmemesi durumunda ise işlem sonucunun bildirilmemesi, Soruşturma izni alınmadan kamu davasının açılması ve mahkemece bu durumun tespiti ile durma kararı verilerek dosyanın Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesine karar verilmesi durumunda, sanığın hangi suçundan dolayı izin istenildiğinin açıkça belirtilmesi ve bu takdirde dahi evrakın, Cumhuriyet savcısı tarafından fezlekeye bağlanarak gerekçeli düşünce belirtilmek suretiyle sunulması, ayrıca kanunda yazılı bazı suçların birlikte işlenmesi halinde, bu suçların soruşturması ayrı usullere tabi olduğundan, öncelikle evrakın tefrik edilmesi ve her suç bakımından buna göre işlem yapılması, Genelgemize konu suçların Basın Kanunu kapsamında işlenmesi halinde, anılan Kanunun ilgili maddesinde belirtilen ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılması zorunluluğu ile bu suçlarda izin için gerekli başvurunun yapılmasıyla dava açma süresinin duracağı ve durma süresinin iki ayı geçemeyeceği hususlarının hatırdan çıkarılmaması, Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanuna aykırılık gibi kovuşturma yapılması izne bağlı olmayan suçların, Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerindeki suçlarla birlikte işlenmesi halinde, bu suçlar bakımından evrakın tefrik edilerek Cumhuriyet başsavcılığınca genel hükümler dairesinde işlem yapılması konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Kovuşturmanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasının kamu güvenliği için tehlikeli olması nedeniyle davanın naklini gerektiren durumlarda, Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yapılacak olan işlemler konusunda duraksamaların oluşmasının önlenmesi amacıyla, davaların naklinde yapılması gereken işlemlerin teşkilata duyurulmasında yarar görülmüştür. Kamu güvenliği sebebiyle davaların nakline doğrudan gerek görülmesi ya da ilgililer tarafından yapılacak olan başvurular üzerine, bir kısım işlemlerin zamanında yapılamaması sonucu üzücü, hatta telafisi imkansız olayların meydana gelmesinin önlenmesi bakımından, talebin mahiyeti ile yapılan işlemlerin ve söz konusu edilen davanın görüldüğü mahkemenin esas numarası, suçun niteliği, tarafların açık kimlikleri ve sanık ya da sanıkların tutuklu olup olmadıkları, mevcut ise taraflar arasında husumeti meydana getiren sebepler ve bunun şiddet derecesi hakkında yeterli bilgi, birden ziyade davanın nakli söz konusu ise gerek suçun niteliği ve gerek husumeti oluşturan nedenler yönünden, varsa bağlantının açıklanması, nakli istenen dava, daha önce aynı nedenle nakledilen bir başka dava ile hukuki veya

fiili bağlantı ya da husumeti meydana getiren nedenler yönünden ilgili ise bu hususların açıkça belirtilmesi suretiyle, Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili maddesinin ikinci fıkrası uyarınca davanın o yerde görülmesini kamu güvenliği yönünden sakıncalı kılan nedenlerin açıklanması ve bu sebeple kamu güvenliğinin korunması yönünden davanın naklini gerektirir bir yön bulunup bulunmadığına ilişkin olarak oluşturulacak Cumhuriyet başsavcılığının düşüncesi ile birlikte bildirilmesi, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından davanın nakline gerek görüldüğü takdirde, sanıkların cezaevinde, adliyede veya cezaevinden adliyeye getirilip götürülmeleri sırasında, öldürülmesi, kaçırılması veya kargaşa çıkması gibi kamu güvenliğini bozacak üzücü olayların meydana gelmesinin ihtimal dahilinde bulunup bulunmadığı, ihtimal dahilinde ise, emniyet ve asayiş kuvvetlerince önceden alınacak tedbirlerle önlenip önlenemeyeceği konularını içerecek şekilde bizzat il valisinden alınacak gerekçeli düşüncenin de evraka eklenmesi, Düzenlenecek fezlekenin sağ üst köşesine dava nakli taleplidir ibaresi de yazılmak suretiyle ilgili dava dosyası ile birlikte Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Maddeyle, tehdit ayrıca suç haline getirilmiş bulunmaktadır. Bilindiği üzere tehdit diğer bazı suçlarda ayrıca unsur olarak öngörülmüştür. Burada tehdidin koruduğu hukuki değer, kişilerin huzur ve sükunudur; böylece kişilerde bir güvensizlik duygusunun meydana gelmesi engellenmektedir. Bu nedenle, söz konusu madde ile insanın kendisine özgü sulh ve sükununa karşı işlenen saldırılar cezalandırılmış olmaktadır. Fakat, tehdidin bu maddeyle korumak istediği esas değer, kişinin karar verme ve hareket etme hürriyetidir. Tehdit, çoğu zaman başka bir suçun unsurunu oluşturmaktadır. Ancak, bu suç tanımında, tehdidin kendisi bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan tehdit suçu, genel ve tamamlayıcı bir suçtur. Tehdit halinde, gerçekleşmesi failin isteğinin yerine getirilmemesi kaydına bağlı bir tecavüz, kötülük mağdura bildirilmektedir. Tehdidin konusunu, kişinin hayatının veya vücut bütünlüğünün tehlikeye maruz bırakılacağına, suç teşkil eden belli bir fiilin işleneceğinin, genel olarak kuvvet kullanılacağına veya herhangi bir kötülüğün, haksızlığın gerçekleştirileceğinin bildirilmesi oluşturmaktadır. Tehdidin özelliği, kötülüğün gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin, tehdit edenin iradesine bağlı olmasıdır. Tehdit konusu kötülüğün gerçekleşip gerçekleşmemesi, gerçekten veya en azından görünüş itibarıyla failin takdirine bağlıdır. Fakat bu, kötülüğün mutlaka tehdit eden tarafından gerçekleştirileceği anlamına gelmez; bir üçüncü kişi vasıtasıyla bu kötülüğün gerçekleştirileceğinin bildirilmesi ile de, tehditte bulunulabilir. Suçun oluşması bakımından tehdit konusu kötülüğün gerçekleşip gerçekleşmemesi, önemli değildir. Tehdidin objektif olarak ciddi bir mahiyette olması gerekir. Yani, istenilenin yerine getirilmemesi halinde tehdit konusu kötülüğün gerçekleşeceği ihtimali objektif olarak mevcut olmalıdır. Kullanılan sözler, gerçekleştirilen davranış muhatap alınan kişi üzerinde ciddi bir korku yaratma açısından sonuç almaya elverişli, yeterli ve uygun değilse, tehdidin olduğu ileri sürülemez. Failin söz ve davranışlarının muhatapı üzerinde ciddi şekilde korku ve endişe yaratacak uygunluk ve yeterlilik içerip içermediğinin her somut olayda araştırılması gerekir. Objektif olarak ciddi bir mahiyet içeren tehdidin somut olayda muhatapı üzerinde etkili olması şart değildir. Kişi, fail, objektif olarak ciddi bir mahiyet içeren söz ve davranışlarla mağduru tehdit etmek istemiş olmasına rağmen; mağdur, bu söz ve davranışları ciddiye almamış olabilir. Bu durumda tehdit yine gerçekleşmiştir. Tehdidin gerçekleşip gerçekleşmemesi, muhatapı üzerinde etkili olup olmamasına bağlı tutulmamalıdır. Failin de kendisinin tehdit konusu tecavüzü gerçekleştirebilecek imkan ve iktidara sahip olduğu kanaatini karşı tarafta uyandırdığını bilmesi gerekir. Mağdurda bu kanaat uyandırıldıktan sonra, failin tehdit konusu tecavüzü gerçekleştirebilecek imkan ve iktidara gerçekte sahip olmamasının bir önemi yoktur. Mağdur tehdit konusu tecavüzün ciddi olduğuna hile kullanılmak suretiyle inandırılmış olabilir. Fakat, batıl inançlara dayanılarak bir kötülüğe maruz bırakılabileceği beyanıyla, bir kimse tehdit edilmiş olmaz.

Cumhuriyet savcılıkları kalem hizmetleri, mahkemeler kasa ve para hesabı ile icra ve iflas daireleri hesap ve işlemlerinin Cumhuriyet savcıları tarafından denetlenmesi hususu Bakanlığımızın genelgeleri ile tüm teşkilata duyurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklikler ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda

getirilen düzenlemeler karşısında anılan genelgelerin güncellenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Cumhuriyet savcılıkları kalem hizmetleri ve mahkemeler ile icra ve iflas dairelerinin kasa ve para işlemlerinin Cumhuriyet savcılığı tarafından düzenli olarak denetlenmesi, anılan hizmetlerin zamanında ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bilindiği üzere, adalet hizmetlerinin düzenli olarak yerine getirilebilmesini sağlamak amacıyla yönelik çeşitli yönetmelikler çıkartılmış olup Cumhuriyet Başsavcılıkları İle Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelikte, Cumhuriyet başsavcılıkları kalem görevlilerinin tutacağı defter, karton ve dosyalar ile yazı işlerinin tüm işlemlerine dair usul ve esaslar belirlenmiştir. Ayrıca, Suç Eşyası Yönetmeliğinin dördüncü maddesinin birinci fıkrasında, suç eşyası ile ilgili işlemlerin, Cumhuriyet başsavcılığının sürekli gözetim ve denetimi altında adalet emanet dairesince yürütüleceği belirtilmiştir. Diğer yandan, İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinde, icra ve iflas dairelerinin Cumhuriyet savcılarınca yılda en az bir kez denetleneceği ve yine söz konusu dairelerin Cumhuriyet savcılarının da sürekli denetimi altında olduğu hususları düzenlenmiştir. Anılan Yönetmelikte kasa ve banka hesaplarının Cumhuriyet savcılığı tarafından denetlenmesi sırasında göz önünde bulundurulacak ilkeler belirlenmiştir.

Suç işlemek, hukuk toplumunda kişiler için bir kazanç kaynağı olamaz. Bu nedenle, suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edilen menfaatlerin piyasada tedavüle konulmasının ve suç işlemenin bir menfaat temini açısından cazip bir yol olarak görülmesinin önüne geçilmek istenmiştir. Bu sebeple, bir suçun işlenmesi suretiyle veya bir suçun işlenmesi dolayısıyla elde edilmiş olan bir şeyin satın alınması ve kabul edilmesi suç olarak tanımlanmıştır. Suçun konusunu, ancak ekonomik değeri olan şeyler oluşturabilir. Bu ekonomik değerlerin, daha önce işlenmiş bir suçtan elde edilmiş olması gerekir. Bu suçun, mutlaka malvarlığına karşı bir suç olması gerekmez. Bu suçtan dolayı daha önce bir mahkumiyet kararı verilmiş olması gerekmez. Daha önce işlenmiş olan suçtan dolayı failin kusurlu sayılması veya cezalandırılması gerekmez. Söz konusu suçun cezalandırılabilir olması da gerekli değildir. Bu suç zamanaşımına uğramış da olabilir. Önce işlenmiş olan suç, soruşturması ve kovuşturulması şikayete bağlı bir suç olabilir. Hatta bu suçtan dolayı şikayet yoluna başvurulmamış veya şikayetten vazgeçilmiş olabilir. Bu suç yabancı bir ülkede dahi işlenmiş olabilir. Bir suçtan doğrudan veya dolaylı olarak elde edilen her türlü ekonomik değer, yani malvarlığı değerleri, bu suçun konusunu oluşturabilir. Bu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Buna göre; daha önce işlenmiş olan suçtan elde edilen eşyanın kabul edilmesi veya satın alınması, söz konusu suçu oluşturmaktadır. Kabul olgusunun satın alma dışında başka bir hukuki işlemle, örneğin bağış yoluyla gerçekleşmesi gerekmektedir. Zira suçtan elde edilen eşyanın satın alınması diğer bir seçimlik hareketi oluşturmaktadır. Bu kabul olgusu, örneğin suçtan elde edilen taşınır veya taşınmaz eşyanın kiraya kabul edilmesi veya suçtan hasıl olan paranın ödünç olarak kabul edilmesi şeklinde de gerçekleşebilir. Diğer seçimlik hareket, suçtan elde edilen eşyanın satın alınmasıdır. Bu nedenle, söz konusu suç, bir çok failli suç türü olan karşılaşma suçudur. Bir tarafta, suçtan hasıl olan eşyayı bağışlayan, kiraya veren veya ödünç olarak veren ya da satan kişi; diğer tarafta ise, bağış, kiralanan veya ödünç olarak kabul eden ya da satın alan kişi bulunmaktadır. Eşyayı satan kişi bunun elde edildiği suçu işleyen kişi ise, ayrıca ödünç olarak verme bağışlama ya da satma fiili dolayısıyla cezalandırılmayacaktır. Çok failli suçlarda işlenen suç dolayısıyla faillerden birinin cezalandırılabilip cezalandırılmaması, diğer failin cezalandırılması üzerinde bir etki doğurmaz. Kişinin asıl suçun işlenişine iştirak etmiş olması, bu suç açısından sadece bir şahsi cezasızlık sebebi oluşturmaktadır.

Şikayetçi borçluların ihalenin usulsüz olduğu iddiaları ile fesih talebinde buldukları, mahkemece ihale konusu taşınmazın dava dışı diğer borçluya ait olup, taşınmazın dosya borcunun üzerinde satılması ile şikayetçi borçluların da icra dosyasında borçlarının kalmadığı bu nedenle zararlarının gerçekleşmesinin mümkün olmadığı dolayısıyla ihalenin feshini istemekte hukuki yararlarının bulunmadığının yanı sıra ihalenin feshi için öne sürülen diğer sebeplerinde yerinde görülmediğinden şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmıştır. İcra ve İflas Kanununa göre ihalenin feshini şikayet yolu ile talep eden ilgili, vaki yolsuzluk neticesinde kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispata mecburdur. Zarar unsurunun oluşmaması taşınmazın satış bedelinin muhammen bedelin yüzde yüzünün üstünde olması halinde söz konusudur. Bu durumda, şikayetçi borçlularının, ihale konusu taşınmazın dosya borcunun üzerinde satılması ile şikayetçi borçluların da icra dosyasında borçlarının kalmadığı

bu nedenle zararlarının gerçekleşmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle istemin hukuki yarar yokluğundan reddi, yukarıda açıklanan sebep doğrultusunda, İcra ve İflas Kanunu ilgili maddesine aykırılık teşkil ettiğinden ihalenin feshi isteminin reddine dair bu yöndeki gerekçe isabetsizdir. Diğer taraftan şikayetçinin ihalenin feshi nedeni olarak ileri sürdüğü hususlar hakkında, mahkemece şikayet dilekçesinde ihalenin feshi sebebi olarak belirtilen diğer hususlar da yerinde görülmediğinden bahisle istemin reddine karar verildiği, ancak hangi iddianın neden kabul edilmediğinin tek tek tartışılmadığı, bir başka deyişle istemin reddine dair kararın gerekçelendirilmediği görülmüştür.

Madde metninde, siyasi hakların kullanılmasını engelleme fiillerinin bazıları suç olarak tanımlanmıştır. Söz konusu suç tanımında çeşitli seçimlik hareketlere yer verilmiştir. Bu hareketlerin suç olarak tanımlanmasıyla, kişilerin siyasi hak ve hürriyetleri güvence altına alınmak istenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının ilk bendine göre, bir kimseye karşı cebir veya tehdit kullanılarak, bir siyasi partiye üye olmaya veya olmamaya, siyasi partinin faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya ya da siyasi partiden veya siyasi parti yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlanması, suç oluşturmaktadır. Bu suçun tamamlanmış şekline göre cezaya hükmedilebilmesi için, cebir veya tehdide maruz kalan kişinin siyasi partiye üye olması veya olmaktan vazgeçmesi, siyasi partinin faaliyetlerine katılması veya katılmaktan vazgeçmesi ya da siyasi partiden veya siyasi parti yönetimindeki görevinden ayrılması gerekmemektedir. Bu amaçlarla, kişiye karşı cebir veya tehdit kullanılması, söz konusu suç tamamlanmış gibi cezalandırılabilmek için yeterlidir. Bu bakımdan söz konusu suç, bir teşebbüs suçu niteliği taşımaktadır. Birinci fıkranın ikinci bendinde, bir kimseye karşı cebir veya tehdit kullanılarak, seçim yoluyla gelinen bir kamu görevine aday olmamaya veya seçildiği görevden ayrılmaya zorlanması, suç olarak tanımlanmıştır. Bu bentte tanımlanan seçimlik hareket açısından da söz konusu suç, bir teşebbüs suçu niteliği taşımaktadır. Bu itibarla, söz konusu suçun tamamlanmış şekline göre cezaya hükmedilebilmesi için, cebir veya tehdide maruz kalan kişinin bu nedenle seçim yoluyla gelinen bir kamu görevine aday olmaktan vazgeçmesi veya seçildiği görevi bırakması gerekmemektedir. Maddenin ikinci fıkrasında cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir siyasi partinin faaliyetlerinin engellenmesi ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu fıkra hükmüyle, siyasi hakların toplu olarak kullanılmasının engellenmesi ceza yaptırımını altına alınmıştır. Bir siyasi partinin faaliyetlerinin cebir veya tehditle ya da hukuka aykırı başka bir davranışla engellenmiş olması halinde, suç tamamlanmış olur.

Hukuk Muhakemesi Kanunu gereğince hükmün tefhimi, her halde hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçirilerek okunması suretiyle olur. Aynı Kanuna göre hükmün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların sıra numarası altında, açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir. Yine aynı Kanunun ilgili maddesinde, gerekçeli kararın tefhim edilen hüküm sonucuna aykırı olamayacağı düzenlenmiştir. Esasen kısa kararı yazıp tefhim etmekle davadan elini çekmiş olan hakimin artık bu kararını değiştirmesine yasal olanak da yoktur. Kısa kararlarla gerekçeli kararın birbirinden farklı olması, yargılamanın aleniyeti ve kararların alenen tefhim olunmasına ilişkin Anayasanın ilgili maddesi ile Hukuk Muhakemesi Kanununun yukarıda değinilen emredici nitelikteki maddelerine de aykırı bir durum yaratır. Ayrıca bu husus kamu düzeni ile ilgili olup, resen gözetilmesi yasa ile hakime yüklenmiş bir görevdir. Somut olayda, mahkemece tazminat oranlarında değişiklik yapılarak kısa kararlarla gerekçeli karar arasında çelişki meydana getirildiği görülmektedir. Yargıtay içtihadı birleştirme kararına göre kısa kararlarla gerekçeli kararın çelişkili olması bozma nedeni olup, bu durumda mahkemece anılan içtihadı birleştirme kararında da belirtildiği gibi, bozmadan önce verilen kararlar bağlı olmaksızın aradaki çelişkiyi giderecek şekilde yeniden karar verilebilmesi için hükmün bozulması gerekmiştir.

Söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suç olarak tanımlanmıştır. Birinci seçimlik hareket, resmi belgeyi sahte olarak düzenlemektir. Bu seçimlik hareketle, resmi belge esasında mevcut olmadığı halde, mevcutmuş gibi sahte olarak üretilmektedir. Sahtelikten söz edebilmek için, düzenlenen belgenin gerçek bir belge olduğu konusunda kişiyi yanıltıcı nitelikte olması gerekir. Başka bir deyişle, sahteliğin beş duyuyla anlaşılabilir olmaması gerekir. Özel bir incelemeye tabi tutulmadıkça gerçek olmadığı anlaşılabilen belge, sahte belge olarak kabul edilmesi gerekir. İkinci seçimlik hareket, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmektir. Bu seçimlik hareketle, esasında mevcut olan resmi belge üzerinde silmek veya ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmaktadır. Mevcut olan resmi belge üzerinde sahtecilikten söz edebilmek için, yapılan değişikliğin aldatıcı nitelikte olması gerekir. Aksi takdirde, resmi belgeyi bozmak suçu oluşur. Birinci ve ikinci seçimlik hareketle bağlantılı olarak belirtilmek gerekir ki; sahteciliğin, belgenin üzerindeki bilgilerin bir kısmına veya tamamına ilişkin olmasının, suçun oluşması açısından bir önemi bulunmamaktadır. Üçüncü seçimlik hareket ise, sahte resmi belgeyi kullanmaktır. Kullanılan sahte belgenin kişinin kendisi veya başkası tarafından düzenlenmiş olmasının bir önemi yoktur. Maddenin ikinci fıkrasında, resmi belgede sahtecilik suçunun kamu görevlisi tarafından işlenmesi ayrı bir suç olarak tanımlanmaktadır. Birinci fıkrada tanımlanan suçtan farklı olarak, bu suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesinin yanı sıra, suçun konusunu oluşturan belgenin kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belge olması gerekir. Bu bakımdan, resmi belgede sahteciliğin kamu görevlisi tarafından yapılmasına rağmen, düzenlenen sahte resmi belgenin kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olmaması halinde, bu fıkra hükmü uygulanamaz. Söz konusu suç oluşturulan hareketler, birinci fıkrada tanımlanan suç oluşturulan seçimlik hareketlerden ibarettir. Ancak, bu bağlamda özellikle belirtmelidir ki, kamu görevlisinin gerçeğe aykırı olarak bir olayı kendi huzurunda gerçekleşmiş gibi, bir beyanı kendi huzurunda yapılmış gibi göstererek belge düzenlemesi halinde, bu fıkra hükmünde tanımlanan suç oluşur. Maddenin üçüncü fıkrasında, resmi belgede sahtecilik suçunun konu bakımından nitelikli unsuru belirlenmiştir. Buna göre, suçun konusunu oluşturan resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, cezanın belirlenen oranda artırılması gerekir. Bu hüküm, belgelerde sahtecilik suçları ile delil teorisi arasındaki ilişki göz önüne alınarak, daha üstün ispat gücüne sahip belgeyi daha fazla korumak ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak, değişik yorumlara son vermek amacıyla bir belgenin böyle bir güce sahip olup olmadığının saptanması için kanunlarda bu hususu belirten bir hüküm bulunması gerekli sayılmıştır.

Borçlular hakkında çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibi yapılmış olup, borçlular vekili süresi içinde icra mahkemesine başvurarak, takip dayanağı çeklerin teminat çeki olduğundan bahisle takibin iptaline karar verilmesini talep etmiş, mahkemece tarihsiz taahhütnamenin alacaklı tarafından inkar edilmediği ve bayilik sözleşmesine istinaden ve sözleşmenin eki olarak düzenlendiği, sözleşme ve taahhütnameden takibe konu çeklerin sözleşmenin teminatı olarak verildiğinin anlaşıldığı, çeklerin tahsilinin yargılamayı gerektirdiği gerekçesi ile davanın kabulü ile takibin iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır. Türk Ticaret Kanunu gereğince, çekin kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedelin ödenmesi için havale unsurunu içermesi ve illetten mücerret olması gerekir. Hukuk Genel Kurulunun kararlarında da benimsendiği üzere dayanak belgenin hangi ilişkinin teminatı olduğu yazılı belge ile kanıtlanmalıdır. İcra ve İflas Kanunu uyarınca belgede takip dayanağı senede açıkça atıf yapılması zorunlu olup, açıkça atıf yapıldığının kabulü için senedin, vade ve tanzim tarihleriyle miktarlarının belirtilmesi gereklidir. Mahkemece, takip dayanağı çeklerin, bayilik sözleşmesi ve sözleşme eki taahhütname kapsamında verilmiş teminat çeki olduğundan bahisle takibin iptaline karar verilmişse de, hükme esas alınan taahhütnamenin imzasız ve tarihsiz olduğundan yazılı delil olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı, bayilik sözleşmesi ve e posta içeriklerinde çeklerin teminat için verildiğine dair açık bir düzenlemenin yer almadığı, çekler üzerinde teminata ilişkin bir şerhin bulunmadığı ve alacaklının da teminat iddiasını kabul etmediğinden çeklerin teminat çeki olduğunun kabulü mümkün değildir. O halde mahkemece istemin reddi gerekirken kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.

Türk Medeni Kanununa göre tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler. Medeni Kanundaki bu ayrık durum dışında kişi sayılma bakımından gerçek ve tüzel kişiler arasında fark gözetilmemiştir. Kişi kavramı da hem gerçek kişileri hem de tüzel kişileri içine alan geniş bir kavramdır. Bir şahsın kişiliğine bağlı, fiziki, manevi ve fikri varlığı üzerinde kişi olma sıfatıyla sahip bulunduğu kişisel değerler üzerindeki mutlak hakka kişilik hakkı denir. Kişilik kavramı en geniş anlamda kişiyi ve onun kişilik haklarını kapsamaktadır. Kişilik hakkı bakımından gerçek ve tüzel kişiler arasında bir ayırım yapılmamaktadır. Yalnızca gerçek kişilere ait olan cins, yaş, hısımlık gibi haklar, tüzel kişilere özgü hakların dışında kalmaktadır. Kişilik hakkı çeşitli kişisel değerlerden oluşan bir bütünlük arz eder. Kişilik hakkı bir şahsın kişiliğini oluşturan maddi ve manevi değerleri kapsar. Kişinin özel yaşamı, beden bütünlüğü, şeref, haysiyeti, onuru, saygınlığı, sağlığı, özel yaşamının gizliliği, resmi adı, eseri, sözü, ekonomik hareket serbestliği ve özgür olma hakkı bu değerlerdendir. Kanun koyucu kişilik haklarını oluşturan değerlerin sürekli değişen ve gelişen yansımalarını dikkate alarak sınırlandırma yoluna gitmemiş, kişisel değerlerden oluşan kişilik hakkını esnek bir çerçeve içinde ele almıştır. Tüzel kişiler cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği olarak ancak insanlara özgü olanlardan başka bütün hakları edinebilirler ve borç altına girebilirler.

Öğrencinin sınava gireceği yere sevk edilmesi için gerekli süre de dikkate alınarak sınavdan en az on gün önce, akademik takvim, öğrenci belgesi ve öğrencinin dilekçesi bir üst yazıyla Genel Müdürlüğün Eğitim Birimine faksLANacaktır. Açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler, kurumla aynı büyükşehir belediyesi veya belediye sınırları içinde olan herhangi bir yüksek öğretim kurumunda okuma hakkını kazandıklarında okullarının kabul etmesi halinde okullarına devam etmeleri ve örgün eğitimden yararlanmaları sağLANacaktır. Açık ceza infaz kurumu hükümlülerinin okullarına devam etmeleri sağLANırken aşağıdaki kurallara uyULacaktır. Okullardan alınan akademik takvim, ders ve sınav programına göre okula devam sağLANacak, bunun dışındaki süreler kurumda geçirilecektir. Bu nedenle her hafta öğrencilerin okullarından devam veya devamsızlık durumunu gösteren belge alınarak kontrol edilecektir. Okula gidiş ve gelişlerinin sorumluluğu ile her türlü masraflar öğrencilere ait olup öğrencilerin belirlenmiş saatlerde çıkışları ve girişleri takip edilecektir. Öğrencinin rapor ve izin dışında devamsızlık yapmasına müsaade edilmeyecektir. Öğrencinin, yaz tatili ile ara tatillerde gerekli görülmesi halinde işyurdu çalışmalarına katılmaları sağLANacaktır. Uzaktan eğitime katılacak öğrenciler personel nezaretinde internette yararlanılacaklardır. Hükümlü veya tutuklu öğrencileri sınavlara hazırlamak, başarı oranlarını artırmak ve bu tür sınavlarda gerekli olan bilgiyi ve motivasyonu sağlamak için hazırlık kursları açılacak, halk eğitim müdürlüğü ile iş birliği yapılarak temin edilen öğretmenler ile gerekli yeterliliğe sahip kurum personeli ek ders ücreti karşılığı çalıştırılacaktır.

Kamu görevlisi bu görevi dolayısıyla zilyetliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu mallar üzerinde ancak görevinin gerektirdiği şekilde tasarrufta bulunabilir. Madde metninde kamu görevlisinin bu mallar üzerinde görevinin gerekleriyle bağdaşmayan bir surette tasarrufta bulunması, bu malları kendisinin veya başkasının zimmetine geçirmesi suç olarak tanımlanmıştır. Zimmet suçunun konusu, taşınır veya taşınmaz maldır. Bu malın zilyetliğinin kamu görevlisine devredilmiş olması veya kamu görevlisinin bu mal üzerinde koruma ve gözetim yükümlülüğünün bulunması gerekir. Bu malın mülkiyetinin devlete, herhangi bir kamu kurumuna ya da herhangi bir kişiye ait olması arasında fark bulunmamaktadır. Zimmet suçunun oluşabilmesi için, suç konusu malın zimmete geçirilmesi gerekir. Zimmete geçirme, suç konusu mal üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunmayı ifade eder. Bu tasarruflar, suç konusu şeyin mal edinilmesi, amacı dışında kullanılması, tüketilmesi şeklinde olabileceği gibi, bir başkasına satılması, verilmesi şeklinde de gerçekleşebilir. Zimmete geçirme olgusu, icrai bir davranışla gerçekleşebileceği gibi, ihmali bir davranışla da gerçekleştirilebilir. Zimmet suçunun oluşabilmesi için, suç konusu malın kamu görevlisinin şahsının veya bir başkasının zimmetine geçirilmiş olması arasında fark bulunmamaktadır. Zimmet suçunun faili, kamu görevlisidir. Kişinin kamu görevlisi olup olmadığını belirlerken, ifa ettiği görevin niteliği göz önünde bulundurulmak gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi halinde, verilecek cezanın artırılması öngörülmüştür. Zimmet suçunda, suç konusu mal kamu görevlisinin zilyetliğinde veya koruma ve gözetim sorumluluğunda olduğu için, bunun zimmete

geçirilmesi için herhangi bir kişinin aldatılmış olması gerekmez. Burada hile, sadece zimmet olgusunun sonradan anlaşılmasının önüne geçilmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan, zimmet suçundaki hile, suçun delillerini gizlemeye yönelik bir davranıştır. Maddenin son fıkrasında, kullanma zimmetine ilişkin hükme yer verilmiştir. Bu hükümde, zimmet suçunun, malın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek üzere işlenmesi halinde, verilecek cezada indirim yapılması öngörülmüştür. Suç konusu mal üzerinde malikin bulunabileceği tasarruflarla zimmet olgusu ortaya çıktığına göre; kullanmanın malikin bulunabileceği tasarruf niteliğinde olup olmadığına bakmak gerekir. Bu nedenle, her bir kullanmanın, ilgili somut olayın koşulları göz önünde bulundurularak yapılacak bir değerlendirmeye, zimmeti oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi gerekir. Bu bakımdan, kullanmanın salt belli bir süreyle sınırlı olması, zimmetin oluşumuna engel değildir.

Sekizinci bölümde düzenlenen psikososyal yardım servisi çalışma esasları çerçevesinde, yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında ve kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde kalan hükümlüler, bireysel veya on kişiyi aşmayacak şekilde grup halinde psikososyal yardım çalışmalarından yararlandırılacaktır. Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında ve kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde kalan hükümlü ve tutuklulardan, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almış hükümlülere öncelikle bireyselleştirilmiş psikososyal yardım programları uygulanacaktır. Uygulanan programlar sonucunda bu çalışmalarda gösterdiği gayret ve iyi hale göre idare ve gözlem kurulu kararıyla sadece kendileriyle aynı üniteye kalan hükümlülerle birlikte sınırlı olarak, grup halinde psikososyal yardım programlarına katılmalarına izin verilecektir. Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları ile kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde bulunan diğer hükümlü ve tutuklular psikososyal yardım çalışmalarına, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde bir araya getirilerek katılacaklardır. Standartlar sistemi çerçevesinde iyileştirme haritasında belirlenen programlara hükümlü ve tutukluların katılmaları, ceza infaz kurumu idaresi tarafından teşvik edilecektir. Kurumların bu çalışmaları, gerçekleştirilen psikososyal yardım faaliyetlerinin sayısına, niteliğine ve katılım sayısına göre Genel Müdürlük tarafından not verilerek takip edilecektir. Kurumda yürütülen psikososyal yardım servisi çalışmaları, değerlendirilme yapılması için her yıl ocak ayının onbeşine kadar Genel Müdürlüğe gönderilecektir. Değerlendirme çizelgesi, psikolog ve sosyal çalışmacı ile eğitimden sorumlu ikinci müdür tarafından imzalanacak ve kurum müdürü tarafından da bilgilerin doğruluğu onaylanacaktır.

Kamu hizmetlerinin gerek eşitlik gerek liyakatli olmak açısından adalet ilkelerine uygun yürütüldüğü, kamu görevlilerinin rüşvet kabul etmez ve satın alınamaz oldukları hususunda toplumda hakim olan güvenin, inancın sarsılmaması gerekir. Rüşvete ilişkin suç tanımı, bu güveni korumayı amaçlamıştır. İzlenen suç siyaseti gereğince bir kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması amacıyla kişiyle vardığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlaması rüşvet olarak tanımlanmıştır. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için kamu görevlisinin elde ettiği menfaatin belli bir amaca yönelik olması gerekir. Başka bir ifadeyle haksız menfaatin, hukuki olmayan bir işin yapılması ya da yapılmaması amacıyla temin edilmiş olması gerekir. Buna karşılık izlenen suç siyaseti gereğince haklı bir işin gördürülmesi amacıyla kamu görevlisine menfaat temininin rüşvet suçunu oluşturmayacağı kabul edilmiştir. Çünkü bu gibi durumlarda, menfaati temin eden kişi, işinin en azından zamanında yapılmayacağı konusunda bir endişeyle hareket etmektedir. Bu nedenle haklı bir işin gördürülmesi amacına yönelik olarak menfaat sağlanması halinde icbar suretiyle irtikap suçunu oluşturduğunu kabul etmek gerekir. Rüşvet suçu menfaatin kamu görevlisi tarafından temin edildiği anda tamamlanmış olur. Ancak, izlenen suç siyaseti gereği olarak, rüşvet suçunun kamu görevlisi ile iş sahibi arasında belli bir işin yapılması veya yapılmaması amacına yönelik menfaat teminini öngören bir anlaşmanın yapılması durumunda dahi rüşvet suçu tamamlanmış gibi cezaya hükmedilecektir. Rüşvet suçu bir karşılaşma suçudur, bu nedenle çok failli bir suçtur. Bir tarafta rüşvet veren diğer tarafta ise rüşvet alan kamu görevlisi yer almaktadır. Rüşvet veren ve alan aynı amacın gerçekleşmesini hedeflemektedirler. Bu itibarla veren ve alan açısından rüşvet suçu tek bir suçtur. Söz konusu suç, menfaatin temin edildiği anda tamamlanmış bulunmaktadır. Menfaat temin edilinceye kadar suça iştirak mümkündür. Bu nedenle söz konusu suç tanımı kapsamında rüşvete aracılık eden kavramına yer verilmemiştir. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için amaçlanan şeyin yapılmasına veya yapılmamasına gerek yoktur. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için amaçlanan şeyin kamu görevlisinin görevine

giren bir iş olması gerekir. Kamu görevlisinin görevine girmeyen bir işin yapılması amacıyla menfaat temini halinde rüşvet suçu oluşmaz.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, tüzel kişilerin kişilik haklarının bulunup bulunmadığı, burada varılacak sonuca göre kişilik haklarına saldırıdan dolayı uğranılan manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkin davanın davacı şirketin yerleşim yeri mahkemesinde açılıp açılmayacağı noktalarında toplanmaktadır. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle manevi tazminat ve tüzel kişilik kavramları üzerinde durmakta yarar vardır. Hemen belirtmelidir ki manevi tazminat ne bir ceza ne de gerçek anlamda bir tazminattır. 7/7 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının gerekçesinde belirtildiği gibi, ceza değildir. Çünkü davacının yararı düşünülmezsizin sorumlu olana hukukun ihlalinin dolayısıyla yapılan bir kötülük değildir. Bu nedenle gerçek anlamda bir tazminat sayılmaz. Manevi tazminat mağdurda veya zarara uğrayanda bir huzur hissi, bir tatmin duygusu doğurmalıdır. Manevi tazminatta temel olan ana düşünce budur. Tüzel kişiliğe gelince, ortak bir amacın sürekli olarak gerçekleşmesini sağlayacak örgütlenmeye sahip kişi veya mal topluluklarına, birleşen kişilerden veya malı tahsis eden kişiden, bağımsız bir kişilik tanınmıştır. İşte bu tür kişi veya mal toplulukları tüzel kişiler diye adlandırılmaktadır. Böylece tüzel kişiler, toplumsal yaşayışta bireylerin günlük güçlerini bir araya toplayan, onları koruyan, faaliyet alanlarını genişleten ve insanların tek başlarına gerçekleştiremeyecekleri bireyüstü amaçları gerçekleştiren amaç birlikleridir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere tüzel kişiler bağımsız varlığa ve iradeye sahip olduğundan iradesini organları aracılığıyla kullanan hak ve borçlara ehil hukuki varlıklardır. Bu nedenle kişi olma yönünden kural olarak gerçek kişilerle tüzel kişiler arasında fark gözetilmemiştir. Haklara ve borçlara ehil varlıklar olma bakımından eşit durumdadırlar.

İcra ve iflas Kanununa göre, erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez. Somut olayda borçlu şirket, hakkında yapılan takipte borca itirazı sonrası alacaklının açtığı itirazın iptali kararının temyizi üzerine tehirli icra kararı almak için icra dosyasına teminat mektubu sunmuştur. Alacaklının açmış olduğu itirazın iptali davasının kısmen kabul kısmen ret kararının Yargıtay tarafından onanması sonucunda borçlunun itirazı iptal edilmiş olduğundan, alacaklı icra müdürlüğüne başvurarak teminat mektubunun paraya çevrilerek ödenmesini talep etmiş, icra müdürlüğüne alacaklının istemi kabul edilerek teminat mektubu paraya çevrilmiş ve alacaklıya ödenmiştir. Ancak borçlu şirket hakkında Bakırköy Asliye Ticaret Mahkemesinin iflasın ertelenmesi talepli dosyasından verilen karar ile her türlü icra takibi ile evvelce başlamış takiplerin durdurulmasına karar verildiği görülmüştür. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen tedbir kararı uyarınca borçlu şirket hakkında takipler duracağı için dosyada mevcut bulunan teminat mektubu da bu tarihten önce paraya çevrilmeyip, dosyada mevcut olduğundan, paraya çevrilmeyerek icra dosyasında muhafaza altına alınması gerekir. Başka bir deyişle borçlu hakkında verilmiş tedbir kararı nedeniyle takiplerin durdurulmasına karar verildiğinden icra müdürlüğüne söz konusu teminat mektubu tedbir kararından sonra alacaklıya ödenemez, icra dosyasında olduğu gibi durmalıdır. O halde mahkemece, şikayetin kabulü ile teminat mektubunun bulunduğu durum itibarı ile icra dosyasında durdurulmasına karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü. Dava, terk hukuksal nedenine dayalı olarak boşanma, nafaka ve velayetin düzenlenmesi istemlerine ilişkindir. Davacı koca vekili dava dilekçesinde özetle, davalı kadının ortak konutu terk ettiğini ve ihtara rağmen haklı neden olmaksızın dönmediğini, ihtarın tebliğinin üzerinden iki ay geçtiğini beyanla tarafların boşanmaları ile müşterek çocuğun velayetinin davacıya verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle, davacı kocanın müşterek hayatı çekilmez hale getiren davranışları nedeniyle davalının müşterek haneyi terk etmek zorunda kaldığını, bu nedenle ihtar çekilmesinin haklı olmadığını, davacının barışma teklifini kabul etmesine rağmen dönüş süresini beklemeden ihtar çekerek dava açmasının barışma teklifinde samimi olmadığını gösterdiğini belirterek boşanma davasının reddi ile ayrı yaşamaya hak kazandığından kendisi ve müşterek çocuk için nafaka bağlanmasını ve maddi ve

manevi tazminata hükmedilmesini istemiştir. Yerel mahkemece, tarafların davacının tedavi olmasından sonra bir araya gelmek üzere anlaştıkları ancak davacı kocanın bundan vazgeçerek haksız ve kötüniyetli olarak eve dönme ihtarı çektiği, bu nedenle davalının dönmekte haklı olduğu ve terk sebebine dayalı boşanma davasının koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle reddine, davalı ve müşterek çocuk yararına talep tarihinden itibaren nafakaya hükmedilmesine dair verilen karar, davacı vekilinin temyizi üzerine, özel daire tarafından yukarıda açıklanan gerekçelerle bozulmuş, mahkemece önceki gerekçe tekrarlanmak suretiyle direnme kararı verilmiştir.

Ceza infaz kurumlarına çeşitli dış kaynaklarla kazandırılan mesleki eğitim atölyeleri Genel Müdürlük Yetişkin Eğitim Öğretim Şube Müdürlüğünden izin alınmadan amaçları dışında kullanılmayacaktır. Sosyal Riski Azaltma Projesi, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, yerel imkanlar kullanılarak oluşturulan mesleki eğitim atölyeleri, iş ve meslek kursları, sosyal ve kültürel kurslar, hobi çalışmalarında üretilen ürünlerin satışından elde edilen gelir İşyurtları Yüksek Kurulunun kararı doğrultusunda hükümlü ve tutuklu eğitiminde kullanılmak üzere işyurdu hesabına bağış olarak aktarılacaktır. İşyurdu hesabına aktarılan toplam gelir, aralık ve mayıs aylarında eğitim ödeneği çizelgesi doldurularak Genel Müdürlüğe bildirilecektir. Eğitim kurulunun belirlediği esaslar çerçevesinde, sosyal ve kültürel faaliyetler, kurum öğretmeni ve sosyal hizmet uzmanı tarafından birlikte yürütülecektir. Öğretmen veya sosyal hizmet uzmanının bulunmaması halinde psikolog, eğitimden sorumlu ikinci müdür veya idare memuru, bunların da olmaması durumunda bu faaliyetler, infaz ve koruma baş memuru veya infaz ve koruma memuru tarafından yapılacaktır. Hükümlülerin ve tutukluların, kişisel, sosyal, kültürel, mesleki, ahlaki ve sağlık yönünden gelişmelerini sağlayacak, insan haklarına saygıyı, yurt ve ulus sevgisini geliştirecek, aile bağlarını güçlendirecek nitelikte konferans veya seminerler düzenlenecektir. Konuşmacılar, dışarıdan temin edilecektir. Eğitim kurulunun görüşü alınmak suretiyle mümkün olduğunca çok sayıda hükümlü ve tutuklunun katılabilmesi için gerektiğinde konferanslar gruplar halinde tekrar edilerek düzenlenecektir. Kurumun fiziki yapısı, kapasitesi ve güvenliği gibi kıstaslar değerlendirilerek kurumun en üst amirince katılımcıların ve oluşturulacak grupların sayısı belirlenecektir.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince, çocuk eğitim evlerinde ve çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında kalmakta olan hükümlü ve tutukluların örgün ve yaygın eğitimlerine devam etmelerine ait usul ve esaslar ile akademik veya mesleki eğitimlerine devam eden çocukların başka kurumlara sevkleri sırasında yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esasları göstermek, mevzuatın uygulanmasını kolaylaştırmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla bu genelge hazırlanmıştır. Örgün eğitimlerine devam ederken tutuklanarak ya da özgürlüğü bağlayıcı ceza alarak kurumlarımıza gelen çocukların eğitim öğretimlerinin kesintiye uğramaması için, yapılacak işlemlerin belli bir sistem içinde gerçekleştirilmesi ve uygulama birliğinin sağlanması gerekli görülmüştür. Öğrenimlerine devam ederken kurumlarımıza gelen çocukların, eğitim öğretim ve sınav haklarını kullanabilmeleri, tahliyeleri ya da eğitim evlerine nakledilmeleri halinde, okullarına kaldıkları yerden devam edebilmelerini sağlamak amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığının altı numaralı genelgesine göre işlem yapılacaktır. Aşağıda belirtilen işlemler ve kurumda sürdürülen diğer tüm eğitim öğretim çalışmalarının süresi içinde yerine getirilebilmesi amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve her öğretim yılı başında Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilen çalışma takviminin bir örneği kurumda bulundurulacak, sınav başvuruları, kayıt işlemleri gibi eğitim öğretimle ilgili tüm uygulamalar bu takvim çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Örgün eğitimlerine devam ederken kurumlarımıza gelen çocuklarla ilgili her türlü işlemler kurum öğretmeni, bulunmaması halinde ise eğitimle ilgili çalışmaları yürütmekle görevli personel sorumluluğunda gerçekleştirilecektir. Belirtilen personele, bu iş ve işlemler sırasında ihtiyaç duyabileceği her türlü yardım ve kolaylık, kurumun en üst amiri tarafından sağlanacaktır.

Şikayetçi icra mahkemesine başvurusunda ihaleye konu taşınmazların kıymet takdirinin usulsüz tebliğ edildiğini belirterek şikayet yoluna başvurmuş, daha sonra kıymet takdirinin usulsüz tebliğ edildiğine dair aynı gerekçeyle ihalenin feshi davası açmış ve icra mahkemesince kıymet takdirinin usulsüz tebliğ edildiği gerekçesiyle ihalenin feshine karar verilmiştir. İcra ve iflas Kanunu uyarınca kıymet takdirinin tebliğ edildiği ilgililer raporun tebliğinden itibaren yedi gün içinde raporu düzenleyen icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesinde şikayette bulunabilirler. Kıymet takdir raporu borçluya usulüne uygun tebliğ edilmediği ve takip dosyasında da borçlunun kıymet takdirine muttali olduğuna dair herhangi bir işlem bulunmadığı için, kıymet takdirinin düşük olduğuna ilişkin iddiaların ihalenin feshi davası sırasında mahkemece değerlendirilmesi, fesih nedeni olarak ileri sürülen kıymet takdirine ilişkin itirazların, konusunda uzman bilirkişi marifeti ile keşif yapılmak suretiyle incelenerek taşınmazların tespit edilecek değerinin, ihalede esas alınan muhammen bedellerin üzerinde olması halinde ihalenin feshine karar verilmesi, muhammen bedellerin altında olması halinde ise zarar unsuru olmayacağından ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekir. Somut olayda, borçlu tarafından kıymet takdiri tebliğinin usulsüzlüğü ileri sürülmüş, ancak kıymet takdirinin yanlış tespit edildiğine ve düşük olduğuna dair bir iddiada bulunulmamıştır. İhalenin feshi nedeni olarak satış ilanı tebligatının usulsüzlüğü de ileri sürülmemiştir. İcra dosyasından satış ilanının borçluya bizzat tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Belirtilen sebeplerle şikayetçinin kıymet takdirinin yanlış yapıldığına dair bir itirazı bulunmayıp sadece kıymet takdiri tebliğinin usulsüzlüğü ileri sürüldüğünden ihalenin feshi isteminin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile ihalenin feshi talebinin kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Genel sağlık sigortalıları, prim ödemek veya aylıklarından kesinti yapılmak suretiyle sosyal güvenlik sistemine dahil olan iştirakçilerdir. Dava konusu kuralda belirlenenler ise sağlık yardımı yapılmak suretiyle genel sağlık sigortası sistemine dahil edilenlerdir. Genel sağlık sigortalıları, prim ödemek veya aylıklarından kesinti yapılmak suretiyle sosyal güvenlik sigortası sistemine katılmakta, bunun yanında müracaat ettikleri sağlık hizmeti sunucusunun yer aldığı basamağa, sağlık hizmeti sunucusunun resmi ve özel sağlık hizmeti sunucu olup olmamasına, bir önceki basamaktan sevkli olarak başvurup başvurmadıklarına bakılarak muayene, reçete ve ilaç katılım payları ödemektedirler. Bu düzenlemenin temel amacı, genel sağlık sigortalılarının sağlık koruma masrafları konusunda bilinçli hale gelmeleri ve gereksiz sağlık hizmeti kullanımının engellenmesidir. Genel sağlık sigortalıları bakımından muayene, reçete ve ilaç katılım payı alınmak suretiyle uygulanan sağlık ekonomisi, kural kapsamındakiler bakımından sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarını belirleme yetkisinin idareye bırakılmasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Dava konusu kural kapsamındakilerin gereksiz ve pahalı sağlık harcamalarını denetlemek ve sınırsız hasta talebi ile sağlık hizmeti sunumunu dengeleyebilmek amacıyla, sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarına ilişkin olarak idareye düzenleme yetkisi verildiği anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun, sağlık hizmeti sunumu ile sosyal güvenlik sistemini ekonomik bakımdan sürdürülebilir kılmak amacıyla dava konusu kural kapsamındakilerin durumlarındaki özel koşulları gözetmek suretiyle ve sağlığa erişim haklarını engellemek koşuluyla çeşitli tedbirler alınabilmesini sağlamak amacıyla idareye düzenleme yetkisi vermesinde eşitlik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır. Öte yandan, sağlık hizmeti talep edenlerin sağlığa erişim haklarının engellenmemesi amacıyla kanunun ilgili maddelerinde, prim ödeyip ödemediklerine, devletin sağlık yardımı yaptığı kesim içerisinde yer alıp almadıklarına bakılmaksızın sağlık hizmetlerinden hangi usul ve esaslar dahilinde yararlanacakları ayrıntılı bir biçimde gösterilmiştir. Dava konusu kuralla idareye tanınan sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşulları ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin bu maddelerdeki ilke ve kurallar çerçevesinde kullanılacağı açıktır. Buna göre, dava konusu kural ile yasama yetkisinin devredildiğinden söz edilemez.

Hükümlülerin, mümkün olan her durumda ceza infaz kurumları dışında eğitime katılmasına izin verilmelidir. Eğitimin ceza infaz kurumları içerisinde verilmesi gereken hallerde, kurum dışından da destek alınmalıdır. Hükümlü ve tutukluların salıverilme sonrasında da eğitimlerine devam etmelerini sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Hükümlü ve tutukluların uygun eğitim almalarını sağlayacak mali kaynak, alet, donanım ve öğretim personeli hazır bulundurulmalıdır. Standartlar sistemi, ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının her kurum için nitelik ve sayısal olarak belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmasını ve verimlilik esasına göre not verilerek takibini ifade eder. Eğitim öğretim çalışmaları ile sosyal kültürel ve sportif faaliyetler standartlar sistemi çerçevesinde Genel Müdürlük tarafından hazırlanarak kurumlara gönderilen eğitim haritası kapsamında yürütülecektir. Bu hizmet, eğitim ve öğretim servisi personeli ile bu konuda eğitime katılan personel tarafından verilecektir. Eğitim ve öğretim servisi tarafından eğitim haritası doğrultusunda hazırlanan her döneme ilişkin planlamalar, bir önceki dönemin son haftasına kadar bitirilecektir. Eğitim kurulunda değerlendirilen planın uygulamaya konulması halinde, eğitim öğretim çalışmaları ile sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin programın bir sureti eğitim çizelgesi ekinde Genel Müdürlüğe, birer sureti de bilgi sahibi olunması, uygulama aşamasında aksaklıklar olmaması ve desteklenmesi için bir önceki dönemin son haftasında birinci müdüre, ikinci müdürler ile güvenlik ve gözetim servisine gönderilecektir. Bir sureti de tüm infaz ve koruma memurları ile infaz ve koruma baş memurlarına duyurulması, personelin konuya duyarlı olması ve işleyişe katkıda bulunması amacıyla personel ilan panosuna asılacaktır. Tüm oda veya koğuşlara onaylanan programın birer sureti dağıtılarak hükümlü ve tutuklular planlamalardan haberdar edilecektir.

Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununda kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla kendisine dönem sonu borcunu ödemesi için ihtar çekilmiş veya haklarında icra takibi başlatılmış ya da kanunda belirtilen tarihe kadar temerrüde düşmüş olan kredi kartı borçlularının altmış gün içerisinde kredi veren kuruluşa yasa da öngörüldüğü şekilde müracaat ederek borçlarını taksitle ödemek istediklerini beyan etmeleri halinde düzenlenecek ödeme planını imzalamaları ve ilk taksit tutarını peşin ödemeleri şartıyla son dönem borcu tamamen tahsil edilinceye kadar yıllık faiz oranı üzerinden hesaplanacak borç tutarını icra takip dava masraf ve harçları vekalet ücreti ile birlikte eşit taksitler halinde ödeme hakkına sahip olacağı düzenlenmiştir. Somut olayda, kredi kartı borçlusunun, yasa da öngörüldüğü şekilde belirlenen sürede alacaklı bankaya başvurduğu ve bankaca anılan yasa doğrultusunda hesaplama yapılarak borçluya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda anılan yasanın ilgili maddesine göre iş bu geçici madde kapsamında yeniden yapılandırılan borçlarda borçlunun yapılandırma öncesi dönemde borca vaki itirazları ortadan kalkar. Ödeme planı uyarınca son taksit tutarının da vadesinde ödenmesi üzerine icra takibi sona erer hükmü dikkate alındığında ödeme planı uyarınca son taksit tutarının vadesinde ödenmesi üzerine icra takibi sona ereceğinden mahkemece bu husus bekletici mesele yapılarak son taksit tarihine kadar beklenmeli ve son taksit miktarının ödendiğinin belirlenmesi ile takibin sona erdiği yönünde sonuca varılmalıdır. Aynı madde gereğince bu dönemde taksitlerden herhangi birinin vadesinde ödenmemesi halinde bu madde ile sağlanan haklar ortadan kalkacağından bu kanunun anılan maddesinde belirtilen gecikme faizi üzerinden alacaklının itirazın kaldırılması isteminin esası hakkında karar verilmelidir.

Eldeki dava alacaklı tarafından borçlunun bu itirazının iptali istemiyle açılmış, davacı alacaklı vekili dava dilekçesinde özetle davalının idarelerinde sarf ettiği su bedeli borcunu faturada belirtilen son ödeme gününe kadar ödemediğinden tahsil için aleyhlerine yaptıkları icra takibine itiraz ettiğini ve takibin durduğunu davalının her ne kadar borca itiraz etmekte ise de bahse konu adreste fiilen bulunduğu itirazında belirgin olduğu gibi davalı borçlunun idarelerine abone olduğunun ekte sunulan abone sözleşmesi örneğinden anlaşıldığını yönetmelik ve abone sözleşmesi hükümlerine göre su bedeli borcunu faturada belirtilen son ödeme gününe kadar ödemeyenlerden gecikilen her ay için yürürlükteki oranlarda gecikme cezası alınmakta olduğunu borç dökümünün icra dosyasında bulunduğunu bu nedenle asıl alacak icra takip tarihine kadar işlemiş gecikme cezası ve gecikme cezasının katma değer vergisi olmak üzere belirlenen toplam alacaklarına icra dosyasında davalı tarafından yapılan itirazın iptali ile asıl alacaklarına icra takip tarihinden tahsil tarihine kadar geçecek her ay için yürürlükteki oranlarda gecikme cezası ve bu cezaya katma değer vergisi ilavesiyle asıl alacağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesini istemiştir.

Davalı takip borçlusu cevap dilekçesinde özetle davanın usul ve esas yönünden hukuka aykırı olduğunu öncelikle davanın zamanaşımı nedeniyle reddini ayrıca davada husumetin tarafına yöneltilemeyeceğini zira icra takibine ve itirazın iptali davasına konu olan borcun kendisine ait olmadığını bu borcun daha önce yöneticiliğini yaptığı apartmanın su borcu olduğunu bu nedenle husumetin apartman yönetimine ya da apartmanın kat malikleri kuruluna yöneltilmesi gerektiğini kendisinin sadece belirttiği tarihlerde apartman yöneticiliği yaptığını bu görevi sırasında daha önce tüm apartman için tek bir su saati bulunmakta iken her daireye ayrı bir su saati ve abonelik sistemine geçilmesini sağladığını hidrofor su aboneliğinin yapılması için ise apartman yönetimi idareye başvurduğunu abonelik sözleşmesini de apartman yönetimi adına yönetici sıfatıyla imzaladığını bu nedenle adına tahakkuk ettirilen dava konusu su borcunun kendisine ait olmadığını apartmana ait olduğunu ayrıca talep edilen faiz miktarı ve gecikme cezasının da fahiş olduğunu faiz oranının ise belli olmadığını delillerin tarafına tebliğ edilmediğini bu konudaki itirazlarını saklı tuttuğunu ifadeyle davanın zamanaşımından, husumetten ve esastan reddini savunmuş ve davacının yüzde kırktan aşağı olmamak üzere tazminata mahkum edilmesini istemiştir.

Yerel mahkemece davalının dosyaya sunduğu apartman yöneticisi imzalı belge kapsamına göre sözleşme tarihi itibarıyla abone sözleşmesinde yazılı abone adresindeki binanın yöneticisi olup abone sıfatıyla imzaladığı abonelik sözleşmesinin de bu binaya ait hidrofora ilişkin bulunduğu davacı vekilinin de mahkemeye sunmuş olduğu dilekçesinde bu hususu doğruladığı abonelik hidrofora ilişkin olduğundan davalının sözleşmeyi yönetici sıfatıyla imzalamış olduğunun kabulünün zorunlu olduğu takip tarihi itibarıyla de davalının halen yönetici olmadığını anlaşıldığı gerekçesiyle davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmiştir. Davacı vekilinin temyizi üzerine karar özel dairece dava konusu aboneliğin bulunduğu yerin apartmana ait hidrofor ile ilgili ise de sözleşmenin davacı idare ile davalının şahsi arasında yapıldığı sözleşmede davacının yönetici olduğu veya yönetim adına sözleşmeyi imzaladığına dair bir açıklık olmadığı bu durumda sözleşmenin iki taraf arasında olduğunun kabulü gerektiği davalının gelen faturalardan sorumlu olduğu ancak daha sonra ödediği miktarı ilgililere rücu edebileceği mahkemece davanın kabulü gerekirken yazılı şekilde reddine karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı ve bozma nedeni olduğu gerekçesiyle hüküm bozulmuştur. Davacı vekili bozmaya uyulmasını, davalı vekili ise mahkemeye sunmuş olduğu dilekçesiyle direnme kararı verilmesini istemişler, davalı vekili aynı tarihli ayrı bir dilekçe ile de davanın apartman yönetimi ve apartman kat maliklerine ihbarını talep etmiştir.

Mahkemece bu taleple ilgili herhangi bir karar verilip herhangi bir işlem de yapılmamış önceki gerekçeleri tekrar yanında yönetmelik hükümlerine de dayanarak sözleşmede aboneliğin hidrofor aboneliği olduğunun açıkça yazıldığı hidrofor aboneliğinin konut aboneliği sayılmasının da mümkün olmadığı aboneliğin yönetim adına yapıldığının kabulünün zorunlu olduğu gerekçe gösterilerek önceki kararda direnilmiştir. Direnme kararını davacı vekili temyize getirmektedir. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık husumet noktasında olup davaya dayanak alınan ve ana sayaçtan ayrılarak yeni oluşturulan hidrofor aboneliğine ilişkin su aboneliği sözleşmesinde sıfatı belirtilmeksizin ismen abone gösterilerek imzası bulunan ve o tarihte yönetici olduğu belirgin olan davalıya aleyhine yapılan takip ve açılan dava nedeniyle husumet yöneltip yöneltilemeyeceğinin çözümü gerekmektedir. Öncelikle abonelik sözleşmesine ait dosya kapsamı maddi olgu ve taraflar arasında çekişmesiz olan yönlerin açıklanmasında yarar görülmüştür. İdarece düzenlenen takibe konu abonelik sözleşmesine ait dosya kapsamından aboneliğin ilk olarak tek sayaç aboneliği şeklinde apartman sahiplerince abone numarası ile başlatıldığı abone senedinde abone olarak bir başka kişinin ismi yer almakta iken o tarihteki apartman yöneticisi davalının müracaatı üzerine sayaç ayrımı ve ev bağlantı kütüğü başlıklı ve bu belgeye dayanılarak keşif ve iş raporu başlıklı belgelerin düzenlendiği bu belgeler kapsamından abone adı olmak üzere davacı idarece işlem tesisi ile ana saat yerinde kalmak kaydıyla ve ana saat hidroforda kaldı açıklamaları da yapılarak tüm daire ve dükkanlar için saat ilave edildiği ve ayrıca ana saat mukavelesi de yapıldığı anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere davacı idare ile abonelik ilişkisi başlangıcı itibariyle tek sayaç aboneliği olarak apartman sahiplerince başlatılmış daha sonra davalı borçlunun yönetici olduğu dönemde sayaçların ayrılarak ana sayaç aboneliği ile dairelerin aboneliklerinin ayrı ayrı tesisi istenmiş hidrofor aboneliğine ilişkin uyuşmazlığa konu su aboneliği sözleşmesi de o dönemde yönetici olduğu belirgin olan davalı borçlu tarafından abone adı şeklinde açıklanmak apartman yönetimi adına olduğu açıklamasına ise yer verilmemek suretiyle imzalanmış güvence bedeli de abone no esas alınarak yatırılmıştır. Bu belgeler de göstermektedir ki takibe konu edilen alacağın dayanağını teşkil eden abonelik sözleşmesi belirtilen tarihli olmakla birlikte abonelik kaydının başlangıcı daha eskiye gitmekte ve temelinde abone numarası ve kodu apartmana ait bulunmaktadır. Belirtilen tarihli sözleşmenin düzenlenmesine dayanak teşkil eden işlemlerin tümü davacı idarece aynı dosya ve aynı abone numarası ile abone kodu üzerinden gerçekleştirilmiş olup davalının apartman yöneticiliği sıfatıyla hareket ettiği bizzat davacı idarece düzenlenen belgeler kapsamı ve yapılan işlemlerin niteliği ile belirgindir. Diğer taraftan uyuşmazlığa konu aynı tarihli su aboneliği sözleşmesindeki imzaya ve sözleşmenin varlığına bir itiraz yöneltilmediği gibi hidrofor aboneliği olduğu konusunda da sözleşme açık olup bu husus her iki tarafın da kabulündedir. Hatta yargılama aşamasında davacı vekili sunmuş olduğu dilekçesi ile aboneliğin hidrofor aboneliği olduğunu açıkça bildirmiştir. Ayrıca davalının abone sözleşmesi tarihinde yönetici olduğu takip ile dava tarihlerinde ve halen yönetici sıfatı taşımadığı da ibraz edilen belgelerden anlaşılmaktadır.

Öte yandan tarifeler yönetmeliğinin sayaçlar başlıklı on ikinci maddesinde birden fazla birimi olan binalarda her birime ayrı sayaç ile su verilmesi durumunda idare tarafından binanın iç donanımı dikkate alınarak her birime ayrı ayrı su verilecek şekilde işlem hazırlanır ve sayaçların konulacağı yer saptanır. Su depolu binalarda da aynı işlem yapılır ancak hidrofordan önce bir de ana sayaç konulacak yer saptanır. Abonelik işlemleri tamamlanarak abone sözleşmesi yapıldıktan sonra genel müdürlükçe sayaçlar bağlanarak abonelere su verilir. Yapılacak işlemlerin bedeli yürürlükteki tarifelere göre abonelerce ödenir denilmektedir. Belge kapsamlarından da anlaşılacağı üzere abone durumundaki apartmanda tek sayaç varken açıklanan yönetmelik hükümleri gereği işlem yapılarak hidrofor ile apartmandaki daire ve dükkanlar için sayaçlarının ayrılması yönetici sıfatıyla davalı yanca istenmiş ve aynı abonelik dosyası üzerinden bu ayırma işlemi yapılmıştır. Bunun sonucunda da hidrofor için yine aynı abonelik dosyası üzerinden davacı idare ile davalı arasında uyuşmazlığa konu su abone sözleşmesi düzenlenmiş ve bu sözleşme yönetici olduğu idarece düzenlenen abone dosyasında açık ve belirgin olan davalı yanca bu sıfat ayrıca belirtilmeksizin imzalanmıştır. Yeri gelmişken belirtmekte yarar vardır ki davalının gerek borca itirazı gerek eldeki davadaki savunması da öncelikle husumet yokluğuna dayandırılmış mahkemece sözleşme borçlu tarafından imzalanmışsa da aboneliğin cinsi nazara alındığında bu imzanın yönetici sıfatıyla atıldığı kabulü gerektiği gerekçesiyle bu savunma yerinde bulunarak davanın husumetten reddine karar verilmiş özel daire ise davacı vekilinin temyiz itirazlarını kabulle, sözleşmede yöneticilik sıfatı belirtilmediğinden davalının sözleşmede taraf olma sıfatıyla kişisel sorumluluğunu belirtmiş ayrıca yönetime rücu olanağının bulunduğu da işaret etmiştir.

Hemen belirtmelidir ki kural olarak tarafların özel hukuk alanında serbest iradeleriyle imzaladıkları abonelik sözleşmesi asıldır ve imza sahibi olan tarafları bağlayıcı niteliktedir. Yine abonelik sözleşmelerinde hizmet verenin tekliğine karşın hizmet alanların sayısının fazla olması mümkündür. Bu niteliklerinden dolayı abonelik sözleşmelerinde hizmet veren tarafın hizmet kapsamı dışında bir takım yükümlülükler altına sokulması elbette olanaklı değildir. Ne var ki somut olayda yukarıda içerikleri açıklanan belgelerden de anlaşıldığı üzere sözleşmenin tarafı ve hizmet veren durumundaki idarenin bizzat kendisi tarafından düzenlenen abonelik dosyası kapsamı abonenin gerçek kimliğinin apartman yönetimi olduğunu ve yine sözleşmenin kapsamı da açıkça aboneliğin hidrofora ait bulunduğunu başkaca bir araştırma yapmaya ihtiyaç göstermeksizin ortaya koymaktadır. urum böyle olunca icra takip talebinde borcun sebebi su bedeli olarak gösterilip dayanak olarak eklenen su aboneliği sözleşmesi açıkça apartmanın ortak kullanımına açık hidrofora ilişkin bulunduğundan abonelik dosya kapsamı da gözetildiğinde hizmet veren durumundaki alacaklı hidrofora ait aboneliğin apartman yönetimi adına olduğunu başkaca hiçbir araştırma yapmadan bilebilecek durumdadır. Davalının yönetici sıfatıyla ortak kullanıma konu hidrofor için yaptığı başvurunun idarece kişisel abonelik olarak kabul edileceğini öngörmesi ve

bu nedenle sözleşmeye yönetici sıfatını da ekleyerek imza koymasını beklemek hayatın olağan akışına da uygun düşmemektedir. Somut olayın bu özelliği nedeniyle salt sözleşmede yönetici sıfatının kullanılmamış olması aboneliğin kişisel abonelik olarak ele alınmasını ve dolayısıyla borcun da sözleşmede sıfatı belirtilmeyen ancak idarece bu sıfatı malum bulunan davalının kişisel borcu olduğunu kabule yeterli bulunmamıştır. Davalı halen yönetici de olmadığından takibin ve eldeki davanın davalı eski yöneticiye yöneltilmesi de olanaklı değildir. Sonuç itibarıyla davanın husumet nedeniyle reddine ilişkin mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olup onanması gerekir.

Taraflar arasındaki menfi tespit davasından dolayı yapılan yargılama sonunda Tüketici Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine davacılar ek kredi kartı hamili olduklarını kredi kartı borcu nedeni ile aleyhlerine icra takibi yapıldığını asıl kartın limitinin yüzde otuzundan sorumlu olduklarını ileri sürerek takip dosyası nedeniyle borçlu olmadıklarının tespitine karar verilmesini istemişlerdir. Davalı davanın reddini dilemiştir. Mahkemece davanın kabulüne ve davalıdan belirlenen meblağın davalıdan alınıp davacıya verilmesine dair verilen karar davalı temyizi üzerine dairemizce onanmış ve bu kez davalı karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Yürürlüğe giren Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun geçici dördüncü maddesinde kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla kendisine dönem sonu borcunu ödemesi için ihtar çekilmiş veya haklarında icra takibi başlatılmış ya da kanunda belirtilen tarihe kadar temerrüde düşmüş olan kredi kartı borçlularının altmış gün içerisinde kredi veren kuruluşa yasada öngörüldüğü şekilde müracaat ederek borçlarını taksitle ödemek istediklerini beyan etmeleri halinde düzenlenecek ödeme planını imzalamaları ve ilk taksit miktarını peşin ödemeleri şartıyla son dönem borcu tamamen tahsil edilinceye kadar yıllık faiz oranı üzerinden hesaplanacak borç tutarını icra takip dava masraf ve harçları vekalet ücreti ile birlikte eşit taksitte ödeme hakkına sahip olacağı düzenlenmiştir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda mahkemenin görevsizliğine dair verilen kararın incelenmesinin davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine yapılan incelemeye göre davacı davalı yüklenicinin yaptığı taşınmazda yükleniciye düşen daireyi satın aldığı tapu devrinin yapıldığını dairede eksik işler olduğunu kalitesiz malzeme kullanıldığını geç teslim edildiğini tespit yaptırdığını ileri sürerek sözleşmeye aykırı eksik ve kusurlu imalattan dolayı harcama bedeli ile kira kaybının faizi ile ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Davalı mahkemenin görevli olmadığını savunarak davanın reddini dilemiştir. Mahkemece sözleşme tarihi itibarıyla yapılmış bir konut bulunmadığı bu nedenle sözleşmenin konut satışını kapsamadığı kanundaki konut kavramının tapuda kayıtlı ve kat mülkiyetine geçilmeye elverişli ve taraflar arasındaki sözleşme tarihi itibarıyla zeminde mevcut olan konut satışlarını kapsadığı eser sözleşmesinin incelenmesi gerektiğini bu nedenlerle görevli mahkemenin tüketici mahkemesi olmayıp genel mahkemelerin görevli olduğu gerekçesiyle dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmiş hüküm davacı tarafından temyiz edilmiştir. Somut olayda davacının davalı tarafından yapılan inşaattan bir adet konutu satın almak için adi yazılı sözleşmeyi düzenledikleri ve tapunun devredildiği ihtilafsızdır. Konut alım ve satımına dair böyle bir hukuki ilişkinin anılan kanun kapsamında değerlendirilmesi için mutlaka yapılmış olan konutun veya kat mülkiyeti oluşturulmuş konutun alıma satıma konu olması söz konusu olmayıp böyle bir sonuç kanunun amacına aykırıdır.

Tarafların kanunda tanımlanan tüketici ve üretici sıfatlarını taşıması ve hukuki ihtilafın kanun kapsamında çözümlenebilecek nitelikte bulunması yeterlidir. Dava konusu ihtilaf değerlendirildiğinde taraflar arasındaki ilişkinin anılan kanun kapsamında bulunduğu duraksama bulunmamalıdır. Mahkemece değinilen bu husus gözetilerek ve davaya bakmanın tüketici mahkemesinin görev alanında olduğu benimsenerek işin esasına girilip doğacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır. Burada hemen belirtilmelidir ki tüketici ticari dağıtım zincirinin nihai halkasını oluşturur ekonominin nihai hedefi olan tüketicinin satıcı karşısında daha etkin olarak korunması gereği tüketici hukukunun temel düşüncesini oluşturmaktadır. Bu noktada tüketici üretilip piyasaya sürülen ve üretim sürecinin hiçbir aşamasında bilgi sahibi olmadığı ürün veya sunulan hizmeti satın aldığı bir ilişkide doğal olarak zayıf durumdadır. Kanun koyucunun iradesi tüketiciyi kanun kapsamında korumak olup üretim aşamasında bilgi

sahibi olmadığı malları veya sunulan hizmetleri satın alan ve sözleşmede satıcıya karşı zayıf durumda olan tüketicinin sonradan bu mal veya hizmetlerin ayıplı çıkması sonucu doğan zararının tazmin edilmesini sağlamaktır. Bu açıklamalar çerçevesinde konut ve tatil amaçlı taşınmaz mallar az yukarıda sözü edilen kanun kapsamına alındığına göre tüketici hukuku hükümleri kapsamında korunması gerektiği açıktır. Bir başka deyişle yasa koyucunun iradesinin yüklenici tarafından inşaatı tamamlanmadan veya kat mülkiyeti oluşturulmadan satışa sunulmuş olan konutlar ve yazlıkları satın alan tüketicileri de kapsadığı kuşkusuzdur.

Davacı vekili tarafından davalılar aleyhine açılan davada davalılar adlarına tapuda kayıtlı olan taşınmazın bir bölümünün yörede yapılarak kesinleşen orman sınırları içinde kaldığı belirtilerek tapu kaydının iptali ile orman niteliği ile hazine adına tesciline ve davalıların müdahalesinin önlenmesine karar verilmesini istemiştir. Mahkemece davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı orman yönetimi tarafından temyiz edilmiştir. Dava tapu kaydının iptali ve tescil ile müdahalenin önlenmesi istemine ilişkindir. Yörede iki ayrı dönemde yapılan orman kadastro uygulaması ve kanunun ikinci maddesinin ilgili fıkrasının uygulaması bulunmaktadır. Çekişmeli taşınmazın bulunduğu yerde orman kadastro yapıp kesinleşmiştir. Daha sonra orman kanunu hükümlerine göre yapılan orman kadastro ilk tahdidin uygulaması ve ikinci maddenin ilgili fıkrasının uygulaması yapıldığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Hükme esas alınan uzman orman ve fen bilirkişilerinin müşterek olarak düzenledikleri raporda çekişmeli taşınmazın kesinleşen orman kadastro sınırı dışında kaldığı açıklanmış mahkemece kesin hüküm nedeniyle dava reddedilmiştir. Gerçekten yörede ikinci kez yapılan kadastro çalışmaları sırasında çekişmeli taşınmaz gerçek kişi adına tespit edilmiş orman yönetiminin açtığı dava sonucu gezici arazi kadastro mahkemesinin kararı ile çekişmeli taşınmazın ilk kez yapıp kesinleşen orman tahdit sınırı dışında kaldığı ve tapulu olduğu gerekçeleri ile davanın reddi yolunda hüküm kurulmuş hüküm temyiz edilmeden kesinleşmiştir. Bu davada sadece anılan kanun gereğince yapılan tahdit hattı uygulanmıştır. Ortada diğer kanun hükümleri gereğince yapılan bir inceleme bulunmamaktadır. Anılan kanuna göre sadece devlet ormanları sınırlandırılmıştır.

Orman yönetimi ile taşınmazın önceki maliki arasında kurulan söz konusu hükmün yörede anılan kanun hükümlerine göre yapılan orman kadastro sınırlarının uygulanmasına ilişkin olduğu açıktır. İlgili kanun hükümlerine göre istisnalar dışında gerçek ve tüzel kişiliklere ait tüm ormanlar hiçbir işleme gerek kalmadan devletleştirilmiştir. Yörede ilk olarak yapılan orman kadastro çalışmasından sonra ilgili kanun hükümleri göz önüne alınarak orman kadastro çalışması yapılmıştır. Ancak bu çalışmanın kesinleşip kesinleşmediği belli değildir. Daha sonra yapılan orman kadastro uygulaması ve orman kanununun ikinci maddesinin ilgili fıkrasının uygulanmasına ilişkin çalışmanın ilan edilerek itirazsız kesinleştiği ve çekişmeli taşınmazın kesinleşen orman sınırının içinde kaldığı usulüne uygun olarak yapılacak uygulama sonucunda saptandığında söz konusu kadastro mahkemesi kararının kesin hüküm oluşturduğu düşünülemez. Çünkü orman kanununun yedinci maddesi ve resmi gazetede yayınlanan orman kadastro yönetmeliğinin ilgili maddesi gereğince anılan kanun hükümleri gözetilerek bu kanun ile devletleştirme kapsamındaki ormanların kadastro her zaman yapılabilir. Ayrıca dosya içinde bulunan orman tahdit haritası ile orman kadastro çalışması uygulama haritası arasında aç ve mesafe olarak orman tahdit noktalarının konulduğu yerler arasında farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Orman tahdit harita ve tutanaklarının uygulanması bu hali ile yetersiz olduğu gibi dosya kapsamından bu yerde daha sonra yapılan orman kadastro çalışması ile uygulama ve kanunun ikinci maddesinin ilgili fıkrasının uygulamasının kesinleşip kesinleşmediği anlaşılamamaktadır. Bu yerde daha sonra yapılan orman kadastro çalışması kesinleşmemiş ise ortada kanun hükümleri göz önünde bulundurularak yapılan ve kesinleşen bir orman kadastrounun varlığından söz edilemez.

Çekişmeli taşınmazın öncesi itibariyle yasa karşısında orman sayılan yerlerden olup olmadığını memleket haritası hava fotoğrafı ve amenajman planının uygulanması sonucu anlaşılacaktır. Önceki yasa sadece devlet ormanlarının kadastrounun yapılmasını öngörmüş daha sonra yürürlüğe giren yasanın birinci maddesiyle tüm özel ormanlar hiçbir bildirim gerek olmadan devletleştirilmiş olduğundan bu durumda sonraki yasanın yürürlüğünden önce orman kadastro yapılmışsa o yerdeki taşınmazın orman olup olmadığı sadece orman

kadastro haritası ve tutanakları uygulanması sonucu belirlenemez. Somut olayda yapılan orman kadastro çalışmasının ilan edilip kesinleştiğinin belirlenmesi halinde uyuşmazlık kesinleşen orman tahdit harita ve tutanaklarının uygulanması ile çözümlenebilir. Bu nedenle mahkemece öncelikle yapılan orman kadastro çalışmasının askı ilan tutanağı orman işletme müdürlüğünden istenmeli askı ilanını yapıp kesinleştiğinin anlaşılması halinde önceki bilirkişiler dışında serbest orman mühendisleri arasında seçilecek üç uzman orman yüksek mühendisi ve bir fen elemanı aracılığıyla yeniden yapılacak keşifte tutanaklarda bahsi geçen sabit mevki ve yer adları konusunda yerel bilirkişi ifadelerinden yararlanılarak ilk orman kadastro yeni orman kadastro aplikasyon ve Orman Kanununun ikinci maddesinin uygulamasına ilişkin tutanak ve haritalar ile arazi kadastro paftası Orman Kanununa göre orman kadastro ve aynı yasanın ikinci maddesinin uygulaması hakkındaki yönetmelik ve bu yönetmeliğin elli dördüncü maddesi gereğince çıkarılan teknik talimatta tarif edilen yöntemle değişik açı ve mesafelerdeki en az altı yedi adet orman sınır noktalarını gösterecek şekilde çekişmeli taşınmaza geniş çevresi ile birlikte sağlıklı biçimde uygulanmalı zeminde bulunmayan orman sınır noktaları bulunanlardan hareketle tutanak ve haritalardaki açı ve mesafelere göre bir bir bulunup zeminde işaretlenmeli ve buna göre çekişmeli taşınmazın tahdit hattına göre konumu duraksamaya yer vermeyecek biçimde saptanmalı bilirkişilere uygulamayı detaylı olarak gösteren ayrı renk ve kalemlerle işaretli orman tahdit hattı ile irtibatlı kadastro ve orman tahdit haritaları ölçekleri eşitlenip birbiri üzerine uygulanarak müşterek kroki düzenlettirilmelidir.

Sanık tüm aşamalarda savunmalarında ve aile mahkemesinde verdiği dilekçelerinde aynı konuları dile getirmekte maktulün kendisine ve ailesine hakaretler ettiğini evi sık sık terk ettiğini bu yüzden kavga ettiklerini aile mahkemelerince verilen koruma kararları nedeniyle evden ayrı yaşadığını, maktulün evden uzaklaştırma kararlarını kendisine karşı koz olarak kullandığını kendisinden boşanmak istemediğini bu yüzden mağdur olduğunu savunmaktadır. Yukarıda sayılan ve maktul hakkında açılan davalar ile boşanma dosyasındaki sanık dilekçeleri sanığın savunmasını doğrular mahiyettedir. Ayrıca deliller kısmında sayılan ve sadece sanık hakkında görülen sulh ceza mahkemelerinin dosyalarında olayların görgü tanığı yoktur. Genellikle maktul eşin beyanlarına ve doktor raporlarına dayanılarak sanık hakkında davalar açılmış ve mahkumiyet kararları verilmiştir. Ancak çıkan kavgalarda ilk haksız hareketin kimden geldiği yine maktulün haksız bir hareketinin olup olmadığı kesin olarak tespit edilememektedir. Ortaya çıkan bu şüpheli durumların da sanık lehine yorumlanması gerekmektedir. Yine günlük yaşamda meydana gelen buna benzer aile içi ayrılık ve boşanma nedenlerine dayalı eşe karşı öldürme ve yaralama olaylarında genellikle kadın olan eşin boşanmak ve ayrılmak istemesi kocanın ise aksine eşinden ayrılmak istememesi nedeniyle öldürme ve yaralama eylemlerine rastlanırken dava konusu olayda ise bu durumun tam aksine sanık ısrarla boşanmak isterken maktul eşin buna karşı koyması ve bazı ceza dosyalarında sanıktan şikayetçi olmaması dikkat çekicidir.

Yerleşmiş yargısal kararlarda kabul edildiği üzere gerek fail gerekse mağdurun karşılıklı haksız davranışlarda bulunması halinde tahrik uygulamasında kural olarak haksız bir eylem ile mağduru tahrik eden fail karşılaştığı tepkiden dolayı tahrik altında kaldığını ileri süremez. Ancak maruz kaldığı tepki kendi gerçekleştirdiği eylemle karşılaştırıldığında aşırı bir hal almışsa başka bir deyişle tepkide açık bir oransızlık varsa bu tepkinin artık başlı başına haksız bir nitelik alması nedeniyle fail bakımından haksız tahrik oluşturduğu kabul edilmelidir. Karşılıklı tahrik oluşturan eylemlerin varlığı halinde fail ve mağdurun her birinin diğeri yönünden tahrik oluşturan bu haksız davranışları birbirlerine oranla değerlendirilmeli öncelik sonralık durumları ile birbirlerine etki tepki biçiminde gelişip gelişmediği göz önünde tutulmalı ulaştıkları boyutlar vahamet düzeyleri etkileri ve dereceleri gibi hususlar dikkate alınmalı buna göre etki tepki arasında denge bulunup bulunmadığı gözetilerek failin başlangıçtaki haksız davranışına gösterilen tepkide aşırılık ve açık bir oransızlık saptanması halinde failin haksız tahrik hükümlerinden yararlandırılması yoluna gidilmelidir.

Maddenin birinci fıkrası yürürlükteki maddenin ikinci fıkrasını karşılamaktadır. Bu fıkraya eşlerin boşanma hâlinde ölüme bağlı tasarruflardan doğan hakları da kaybetmesi yapılan ölüme bağlı tasarrufla bunun aksinin kararlaştırılmamış olması şartına bağlanmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında boşanma davası devam ederken davacı eşin ölümü hâlinde davalının buna rağmen mirasçı olabilmesi belli koşullar altında

engellenmektedir. Buna göre ölen davacının mirasçılarında herhangi birisinin davayı devam ettirmesi ve davalının kusurlu olduğunun sabit olması hâlinde, davalı eş, birinci fıkra hükmünde olduğu gibi davacıya mirasçı olamayacaktır. Davacı eşin ölümü hâlinde evlilik kendiliğinden son bulur. Bu nedenle davacının ölümüne rağmen mirasçılardan birinin devam ettirdiği bu dava eşlerin boşanmasına yönelik olmayacak devam edilen davada boşanmada davalının kusurlu olup olmadığı karara bağlanacaktır. Bir başka ifadeyle bu durumda devam edilen dava boşanmada hangi eşin kusurlu olduğunun saptanmasına yönelik olacaktır. Bu durum özellikle zina hayata kast pek kötü davranış haysiyetsiz hayat sürme sebeplerinden biriyle açılan boşanma davasında davacının ölümü hâlinde bu eylemlerde bulunan kusurlu davalı eşin buna rağmen mirasçı olabilmesi konusunda haksız ve adaletsiz sonuçların doğmasına da neden olabilecektir, İşte bu haksız durumların önlenmesi amacıyla maddenin ikinci fıkrası kaleme alınmıştır.

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kısmen kabulüne kısmen reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca kanun yararına bozma talep edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü. Dava kaynağını kanunun onuncu maddesinden alan her çek yaprağı için muhatap bankanın sorumlu olduğu miktar için girişilen icra takibine yönelik itirazın iptali ve icra inkar tazminatı istemine ilişkindir. Davalı banka vekili davanın reddi ile tazminatın davacıdan tahsili gerektiğini savunmuştur. Mahkemece yapılan yargılama toplanan deliller neticesinde davanın kısmen kabulüne dava değeri itibariyle kesin olarak karar verilmiş Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca kanun yararına bozma talep edilmiştir. Dava konusu çekin ibraz tarihinde yürürlükte olan anılan kanunun altıncı maddesi uyarınca takas odaları aracılığıyla ibraz edilen çeklerde aynı kanunun onuncu maddesindeki miktarlar ödenmez. Dava konusu çekin muhatap bankadan başka bankalara ibraz edildiği anlaşıldığından anılan yasanın altıncı maddesi uyarınca bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir. Bu nedenlerle kanun yararına bozma talebinin kabulü ile hükmün bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir. Yukarıda açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma talebinin kabulü ile hükmün hukuki sonuçlarına etkili olmamak üzere kanun yararına bozulmasına, kararın bir örneğinin resmî gazetede yayımlanmak üzere Adalet Bakanlığına gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için failin bir kimseyi kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp onun veya başkasının zararına kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Hile nitelikli bir yalandır. Fail tarafından yapılan hileli davranış belli oranda ağır yoğun ve ustaca olmalı sergileniş açısından mağdurun inceleme olanağını ortadan kaldıracak nitelikte bir takım hareketler olmalıdır. Kullanılan hileli davranışlarla mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanıltma sonucu yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya bir başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır. Hilenin kandırıcı nitelikte olup olmadığı olaysal olarak değerlendirilmeli olayın özelliği mağdurun durumu fiille olan ilişkisi kullanılan hilenin şekli kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmalıdır. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ilgili maddesi ve Sosyal Sigortalar Yoklama Yönetmeliğinin anılan maddesi ile tebliğ kapsamında gelir veya aylık almakta iken ölen ya da gerekli koşulları kaybedenlerin zamanında belirlenerek öncelikle bunlar adına yapılan ödemelerin durdurulması daha sonra da gelir aylığın kesilerek varsa yersiz ödemelerin geri alınması amacıyla bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar dahilinde yoklama işlemleri yapılır. Ölüm geliri veya ölüm aylığı alanlar için sigortalının dul eşinin evlenmediği hususları Sosyal Güvenlik Kurumunca yürütülecek yoklama işlemleri ile tespit edilir. Kurum gerekli gördüğü zaman ve hallerde belirleyeceği yöntemlerle gelir veya aylık alanlarla bunların veli vasi kayyım ve vekillerinin tebliğın altıncı maddesinde yer alan bilgilerinin tespiti amacıyla yoklama yaptırabilir. Yoklama işlemi gelir veya aylık ödeyen bankalar ve postane şubelerine de yaptırabilir. Kurumca gelir aylık alma şartlarının devam edip etmediğinin tespiti amacı ile gerekli görülen hallerde kendi mevzuatlarına göre kayıt veya tescil yapan ilgili kurum kuruluş birlik ve odalar ile vergi dairelerinden usulüne göre düzenlenmiş belge istenebilir.

Madde metninde, bir hukuka uygunluk nedeni olan ve Anayasamızda da güvence altına alınan iddia ve savunma dokunulmazlığı düzenlenmiştir. Bir talebin resmi bir makama iletilmesi, dilekçe hakkının kullanılması bağlamında hukuka uygun bir davranıştır. Ancak, dilekçe hakkı, dilekçenin içeriğindeki ifadeler açısından başlı başına bir hukuka uygunluk sebebi olarak mütalaa edilemez. Hukuk toplumunda yaşama hakkına sahip olan herkes, toplum barışını bozucu nitelik taşıması dolayısıyla devletten suç işlenmesinin önlenmesini ve suçluların cezalandırılmasını talep hakkına sahiptir. Bir suçun işlendiğini öğrenen bireyin, bununla ilgili olarak yetkili makamlar nezdinde ihbar veya şikayette bulunma hakkı vardır. Gerçekleşmiş bir olayla ilgili olarak bu olayın oluşumuna neden olan kişiler de gösterilmek suretiyle ihbar veya şikayette bulunulması durumunda, hakaret veya iftira suçunun oluştuğundan söz edilemez. Çünkü burada gerçekleşmiş somut olayla ilgili olarak ihbar veya şikayette bulunmak şeklinde bir hakkın kullanılması söz konusudur. İddia ve savunma hakkının, yargı mercileri veya idari makamlar nezdinde kullanılması mümkündür. İddia ve savunma hakkının kullanılması bağlamında, kişiler açısından somut isnat ifade eder nitelikte maddi vakıaların ortaya konulması ya da kişilerle ilgili olumsuz değerlendirmelerde bulunulması mümkündür. Bu somut isnatlar veya olumsuz değerlendirmeler, iddia ve savunma hakkının kullanılmasıyla ilişkilendirilememesi durumunda, hakaret ve hatta iftira suçu oluşturur. İddia ve savunma kapsamında, kişilerle ilgili olarak bulunulan somut suçlamaların gerçek olması ve yapılan olumsuz değerlendirmelerin somut vakıalara dayanması gerekir. Keza, bulunulan somut suçlamaların veya yapılan olumsuz değerlendirmelerin uyumsuzlukla ilişkili olması gerekir; ancak, uyumsuzluğun çözümü açısından faydalı olması aranmamalıdır. Somut uyumsuzlukla bağlantılı olmayan isnatlar gerçek olsa bile iddia ve savunma dokunulmazlığının varlığından bahsedilemez. Keza, somut vakıalara dayansa bile, uyumsuzlukla alakası olmayan olumsuz değerlendirmeler açısından iddia ve savunma hakkının kullanılması söz konusu değildir. Somut uyumsuzlukla ilgili olmakla birlikte iddia ve savunma sınırını aşan hakaret içeren yazı ve sözlerin iddia ve savunma hakkı kapsamında mütalaa edilmesi mümkün değildir. Ancak, bu ifadelerin kullanılmasına müsamaha ile bakılabilir. Çünkü bu gibi durumlarda iddia ve savunmanın sınırı genellikle öfke ve gazabın etkisiyle aşılmaktadır. Aslında öfke ve gazap hali, kusurluluğun bir unsuru olan irade yeteneğini etkileyen bir faktördür ve bu durum, kişinin işlediği hakaret suçu dolayısıyla kusurunun tespiti bağlamında değerlendirilmelidir.